

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Henri Krasucki

SENDİKALAR VE SOSYALİZM

2. Baskı

SORUN YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SORUN YAYINLARI: 7

Birinci Baskı Eylül 1976

İkinci Baskı Ağustos 1978

HENRİ KRASUCKİ

SENDİKALAR VE SOSYALİZM

Çeviren : Nahlit TÖREN

*Editions Sociales'in aynı adlı Fransızca
aslından çevrilmiştir.*

SORUN YAYINLARI

Boyacı Ahmet Sokak Nuribey Han K/3 No: 307

Çemberlitaş/İst.

Yazışma ve İsteme Adresi: P.K. 231 Akşarayı/İst.

Ücretsiz E-Kitap Arşivi: <https://kitapci.org>

İÇİNDEKİLER

	Sahife
HENRİ KRASUCKİ'NİN BİYOGRAFISI	5
BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ	7
İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ	13
SUNUŞ YERİNE	15
I. SORUNUN TEMELİ	18
II. TOPLUMU DEĞİŞTİRMEK, BU NE DEMEKTİR?	22
III. ÖZYÖNETİM? BİR BELGİNİN SINIRLARINI AŞMAK	26
IV. DEMOKRATİK YÖNETİM: GERÇEKLİKTE HAREKET ETMEK	32
V. YÖNETİM Mİ, MESLEKİ İSTEMLER Mİ?	40
VI. SENDİKALAR DEVLET PARTİLER	44
VII. NE İSTEDİĞİNİ BİLMEK	50
VIII. SOSYALİST ÜLKELERİN DENEYİMİ	53
IX. NASIL?	59
X. KİMİNLE BİRLİKTE VE NE YAPMAK İÇİN?	63
XI. TERCİH VE ARZU	67
EK: FRANSA'DA SOSYALİZMİN PERSPEKTİFLERİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER VE SENDİKALARIN ROLÜ	73
I. TOPLUMUN KÖKLÜ BİR DÖNÜŞÜMÜNÜN GEREKLİLİĞİ OLGULARININ TEMELİNDE YATAR	75
II. SOSYALİZM	78
III. EKONOMİK VE SİYASİ DEMOKRASİ ACİL BİR HEDEF	82

HENRI KASUCKI'NİN BİYOGRAFISI

54 yaşında. Mesleği: Kaynakçı. 15 yaşında Komünist Gençlik Örgütü'nün üyesi olarak Faşizme Karşı Direniş (Resistance) Hareketine katıldı. Daha sonra da F.T.P.F. (Direniş sırasında F.K.P.'nin örgütlerinden birinin kısa adı) Hareketinde yer aldı ve Paris çevresindeki çok sayıda Direniş hareketine Bölgesel Sorumlu olarak katıldı.

*18 yaşında «Özel Tugay»lar tarafından yakalanarak Vichy Hükümeti * tarafından gestapoya teslim edildi. 2 yıl kadar Auschwitz ** ve Buchenwald esir kamplarında tutuklu olarak kaldı.*

Dönüşünde çeşitli metalurji fabrikalarında çalıştı ve militanlık yaptı.

25 yaşında Seine bölgesi C.G.T. Sendikalar Birliği Sekreteri ve C.G.T. Genel Merkezi Yönetim Kurulu Üyesi seçildi.

* Alman İşgalinde nazilerle işbirliği yapan hain ve gerici bir politikacının hükümeti.

** Ünlü nazi esir kampı

10 yıl boyunca Parisli işçilerin sendikal savaşımının yönetiminde, C.G.T.'ye karşı azgın saldırıların yöneltildiği soğuk savaş sıralarında barış için, sömürgeci savaşlara karşı sendikal hareketin bütünlüğü için savaşım verdi.

1960'da C.G.T. (Merkez Yönetim Kurulu) Sekreteri seçildi ve bu tarihten beri La Vie Ouvrière (İşçi Hayatı)'in direktörüdür. Merkez Büro'da çeşitli sorumlulukları var. Talepler Savaşımı servisinin sorumlusu olduğu gibi toplu sözleşme ve mukavele politikasının sorumlusudur. Aynı zamanda Dünya Sendikalar Federasyonu (D.S.F.) Genel Konseyi Üyesidir.

Henri Krasucki 1939'dan beri Komünist Gençlik Hareketi'nin ve F.K.P.'nin üyesi ve aktif militanıdır. Uzun zaman F.K.P. Paris Federasyonu (Paris Parti Orgütü) yönetiminde bulunmuş 1956'da yapılan F.K.P.'nin 14. Kurultayında Merkez Yönetim Kurulu üyeliğine ve 1964'de ise Politik Büro Uyeliğine seçilmiştir.

BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Fransa, K. Marks'ın tanımıyla, «tarihinde sınıf mücadelesinin her yerden çok sonuna kadar vardırıldığı ülke». Gerçekten de, gerek tüm tarihi, gerekse Fransız işçi sınıfı savaşımının tarihi incelendiğinde, kendinden sonra gelenlere ışık tutmuş bir çok önemli olayın, Fransa'da yaşandığını görürüz. 1789 Fransız Burjuva Devrimi... 1830-1848 Devrimleri... Şanlı Paris Komünü... 1936-1939 Faşizme Karşı Birleşik Cephe deneyi... Nazi İşgaline Karşı DİRENİŞ... 1971 «Solun Güçbirliği»... Ve başka ülkelerde önemli olarak tanımlanabilecek, fakat, Fransa için ikinci dereceden sayılan binlerce olay... Fransız işçi sınıfı, (sınıf olarak) ortaya çıktığından bu yana, bütün bu tarihî olayların temel motor gücü, çoğunlukla da yaratıcısı olmuştur.

CGT Fransız proletaryasının en bilinçli ve aktif kesimini içinde barındıran bir örgüttür. 1895'de, «Ücretli emeğin ve sermayenin ortadan kaldırılması için» kurulduğundan bu yana, sınıf savaşımının daima ön saflarında yer almıştır. CGT'nin tarihinde, anarko-sendikalizm, reformizm ve sınıf sendikacılığı yolundaki akım ve görüşler uzun yıllar çatışmıştır. Ancak ikinci dünya savaşından sonra sınıf ve kitle sendikacılığı görüşü CGT'ye egemen olmuştur. Bir ara, üye sayısı 5 milyona çıkmış, bazen de burjuvazinin hışmına uğrayıp kapatılmıştır (1940'da olduğu gibi). Nazi işgaline karşı DİRENİŞ'te en önde savaşmış, yurt dışında kurulan hükümete iki yöneticisi ile katılmıştır... Ve tüm bunlar, CGT'ye engin deneyler kazandırmış, onu Fransa'da bugünkü saygın yerine ulaştırmıştır. CGT'nin gerçi 2.5 milyon üyesi vardır, ama, asıl gücü, toplumdaki etkinliği sayesinde, üye sayısından çok daha fazladır. Fransa'da, CGT'siz hiçbir ilerici demokratik hareket düşünülemez.

Elbette, CGT'yi bu saygın yerine getiren nedenler arasında sadece çeşitli deneyimlerden geçmiş olması gösterilemez.

CGT, tüm deneyimlerini ve dünya işçi sınıfı hareketiyle ilgili gelişmeleri irdelemiş, bunların bilimsel çözüme kavuşturulmasına katkıda bulunmuştur. CGT'nin savunduğu ilkeler, böylece, Fransa'ya özgül koşullar içinde saptanmıştır. CGT'nin sosyalizm konusundaki belirgin tavrı, işçi sınıfı partisi ve diğer partiler ve demokratik kuruluşlarla olan ilişkileri, vd. konulardaki tavrı, somut da, pratik de şekillenmiştir. CGT'nin belirlenen tavrı, sözde kalmamış, yaşama uygulanmıştır. Örneğin, Cezayir'deki Fransız sömürgeciliğine karşı Fransa'da yürüttüğü etkili savaşım... ve en sonuncularından, «Solun Güçbirliği»ne katılması eylemi... ayrıca, sendika içinde gerçekleştirdiği demokratik mekanizma... tüm kararların (özellikle önemlilerinin) üyelerince tartışıldıktan sonra alınması ve yaşama geçirilmesi... karşıt görüşlerdeki örgütlerle kurduğu usta diyalog... vd.nin büyük bir özen ve titizlikle uygulandığı bilinmektedir.

CGT'nin sınıf ve kitle sendikacılığına karşın, Fransız işçilerinin ikinci derecede üyesi olduğu CFDT ise, özetle şu evrimlerden geçmiştir;

1919 yılında, Hristiyan Demokrat bir sendika olarak kurulan CFDT, uzun yıllar fazlaca güçlenememiş, ancak, 1945'den sonra belirli bir atılım yaparak üye sayısını 700.000'e çıkarmıştır. Sendika, 1964'de, ülkedeki ve kendi içindeki layikleşmenin etkisiyle adını ve ilkelerini değiştirmiştir. Fransız Demokratik-İş Konfederasyonu adıyla demokrat bir sendika kimliğini kazanan CFDT, 1970 yılında da, ilk kez tüzüğüne, «demokratik sosyalizm» sözünü geçirmiştir.

CFDT'nin 1945'den bu yana gelişimi, Fransız işçi sınıfının, önünde sosyalizmden başka bir kurtuluş yolunun olmadığını ve asla olamayacağını anladığının en önemli kanıtıdır. İşçi sınıfının bu bilince ulaşması ve CFDT'nin de eskiye göre daha tutarlı bir çizgide gelişimi; Sosyalist sistemin etkinliği ve emperyalist-kapitalist sistemin çürümüşlüğüünün giderek belirginleşmesiyle birlikte, Fransız işçi sınıfı partisi başta olmak üzere, CGT ve diğer sosyalist ve demokratik güçlerin ilkeli ve

sabırlı çalışmasıyla şekillenmiştir. Elinizdeki kitap, bu sabırlı, ilkeli ve kitlelerle kopmaz bağı olan çetin bir savaşımanın en anlamlı örneklerinden biridir.

Fransa ve Türkiye, dünyadaki konumları, ekonomik, toplumsal, kültürel ve diğer yapısal özellikleriyle, sosyal sınıfların belirgin karakteri ve tarihsel gelişimi, vd. alanlarda eş-değer benzerlikleri bulunmayan apayrı iki ülke. Nesnel ve öznel olguların ışığında, örneğin, Fransa'da gerçekleşmiş olan demokratik ve ilerici güçlerin birliği, Türkiye'de daha nüve durumunda. DGM konusunda atılan adımlar, her halde ilk denemeler sayılabilir. Ülkemizdeki ilerici hareketin geliştirilmesi, güçbirliğinin sürekli kılınması ve ilerici-demokrat bir iktidar seçeneği durumuna getirilmesi, kesin olarak uzun, çetin ve sabırlı çalışmaların sonucunda gerçekleştirilecek.

Tüm bunları sağlamak için somut sürecin her anının ayrıntılı ve bilimsel bir çözümlemesini yapmak gerekiyor. Öğretinin yolunda dünya deneyimini bilmek, kapitalist ülkelerdeki ortak çizgileri hesaba katarak, başka ülkelerdeki deneylerin uygulanabilir olanlarından yararlanmak gereklidir.

CGT'nin, işçi sınıfının sendikal birliği yolundaki uğraşı, DİSK'in bu konudaki uğraşından çok farklı koşullarda yapılmaktadır.

Dünya işçi sınıfı hareketinin her ülkede çok değişik tarihî gelişme yolunu izlediği ve evrimlerini sürdürdükleri biliniyor. Bunun doğrultusunda ve öğretinin şaşmaz ışığında, evrimini sürdüren tüm deneyimler bizi de yakından ilgilendirir. Ve her ülke, kendi tarihî deneyimlerinin izinde kendine uygun olanını yaşamın ve gerçeklerin içinden bulmak zorundadır.

Bununla birlikte, her ülkenin evrensel benzerlikleri bulunmaktadır. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Evrensel benzerlik; her kapitalist ülkede bir «çalışma barışına, yani uzlaşmaya evet diyerek, işçi sınıfını arkadan hançerleyen sendikalar, ikincisi uzlaşmaya hayır diyerek, burjuvaziye karşı işçi sınıfının örgütlü sınıfsal mücadelesini geliştiren ve esas hedefin sosyalizm olduğunu gösteren sendikalar.»¹ in varlığı ve diğer bilinen olgulardır.

Fransa'da, işçi sınıfının eylem birliği büyük ölçüde sağlanmış durumda. CGT'nin üye sayısı tüm sendikaların toplam üye sayısından daha fazla. CFDT ise, ikinci büyük sendikadır. Bu sendika, sosyalizm konusunda fazla açık bir düşünceye sahip olmasa bile, burjuvaziye karşı eylem birliğine, CGT'nin yanında katılıyor. Türkiye'de ise, genel ilkelerin benimsenmesi açısından, DİSK-CGT örneği eşdeğerdedir. Türk-İş ve diğer sendikalar ise, henüz tabanın istemlerini yansıtacak düzeyde şekillenmemişlerdir.

DİSK, Türkiye işçi sınıfı hareketinin tarihi birikimini taşımaktadır. Ülkemizde de, işçi sınıfının sendikal birliğinin DİSK'in ilkeleri doğrultusunda sağlanacağı açıktır. CGT örneği bunun en belirgin kanıtıdır.

Sosyal gelişme asla durdurulamaz!

Toplumu değiştirmek ne demektir? Bu nasıl gerçekleştirilir? «Özyönetim» yalnızca bir belgiden başka birşey midir? Ekonominin demokratik yönetimi ne demektir? Başka bir rejimde, sendikaların, partilerle devletle ilişkisi nasıl olmalıdır? Sosyalist ülkelerin deneyiminin değeri nedir?

Bu kitapta CGT'nin genel sekreterlerinden Henri Krasucki, bu konularda sendikanın görüşlerini açıklıyor.

Elinizdeki kitap,

Fransa'da sosyalizmin gerçekleşmesinin koşullarını yaratmak, CGT ve CFDT arasındaki bazı ayrılıkları incelemek

¹ DİSK Dergisi, Temmuz 1976, sayı, 25, s. 3. (Üçüncü Yol Yoktur adlı başyazı) Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ve çözüme kavuşturmak konusunda milyonlarca emekçinin ve gencin düşüncelerine açıklık getirmek için yazılmıştır.

CGT Konfederasyon Bürosu, Fransa'da, elinizdeki kitabı yayınlarak geniş ölçüde dağıtılmasını gerekli görüyor.

Bu kitabın ülkemizdeki sendikal gelişmelere ve işçi sınıfı hareketine katkısı olacağına inanıyoruz.

İlerici hareketin gerek duyduğu yayınların, artık bilim kurullarının, enstitülerin, kısası, bilim işçilerinin ortak çabalarıyla yeterlik kazanabileceği, tek tek bireylerin tüm iyi niyetli çabalarına karşın, böyle bir ödevi başarıyla omuzlamalarının günümüzde olanaksız olduğu açıktır. Buna içtenlikle inanan ve yayınladığı kitapların içeriğinde, önsözlerinde ve her araçla, bu gerçeği vurgulayan yayınevimiz; bu görüşlerin ışığında, bu kitabını da ilerici harekete ufak bir katkısı olacağı umuduyla ve asıl okuyucusuna ulaştırılması amacıyla yayınladı.

SORUN YAYINLARI

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

İşçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanmasının yolu, işçi sınıfı partisinin bir ve tek'liğinin yaratılması aşamasından geçecektir.

İlerici hareketin ve onun partisinin tüm işlevleriyle yaşamda yerini almadığı toplumlarda sendikalardaki gelişmelerin fazlaca idealize edildiği ve onlara işlevleri dışında bazı yükümlülükler verilmeye kalkışıldığı görülmektedir. Buna benzer geçici ve köksüz yaklaşımlar demokratik kitle örgütlerinde de yaygındır. Tüm bu yanılgılar ve yanlışlarla bunların toplumsal pratikte yarattığı olumsuzluklar; ilerici kesimde gittikçe zıtlaşan çekişmelere kaynaklık etmektedir. Tüm bu olumsuzlukların kökeninde küçük üretim ve onun sınıfsal yozluklarının yattığı apaçık. Küçük üretimin her alandaki yaygınlığı ülkemizin yapısal özelliğinden gelmektedir. Bu olumsuzluklar dışında tek sevindirici gelişme ise; bu tarihsel olguların rahatsızlıklarını ve geçici olduğunu sandığımız zararlarını yenecek en modern sınıfın varlığı ve savaşımıdır. İşçi sınıfının yaşamın akışı içinde ilerlediğini görmek ilerici hareketin tek esin kaynağı ve güvencesidir.

Ülkemiz işçi sınıfının çok büyük bir sömürü altında bulunduğu ve hızla gelişip bilinçlendiği biliniyor. Böylesine korkunç sömürü ve ezgi altında bulunan kitlelerin ilk göz ağrıları olan sendikalardan çok şeyler beklemeleri bir açıdan doğaldır da...

İç ve dış sömürünün asıl nedenleriyle bunlardan kurtulmanın yollarını henüz yeterince göremeyen işçi sınıfına sendikalar aracılığıyla nelerin verilebileceğini ya da verilemeyeceğini ve bunların nedenlerini işçilere çok açık biçimde göstermek gerekiyor.

Sendikaları yücelten ve buralardaki çabaları tek şey gibi görüp gösteren geçici ve sekte yaklaşımın ilerici olarak tanımlanamazlar. Ülkemizde, bilhassa son yıllarda, sendikalar-

la birlikte tüm kitle örgütlerini idealize eden görüşler yaygındır. Bu yaklaşımların temsilcileri hele işin içine birde çeşitli politik çağrışımlar katınca çekişmeler anlaşılır olmaya başlıyor... Sendikalar bir takım kolay ve ucuz yollarla ele geçirmeye yönelik girişimler; işçi içinde zamana dönük, zor, çetin, fakat sonuç alıcı bir yöntem olan tabandan -fabrika ünitelerinden- başlayarak gerekli örgütlemelerin doğru bir yol olduğunu göremeyen aceleci, kolay ün peşinde, bireyci, küçük üretimden gelenlerin sakat tutumlarıdır. Toplumsal pratikte önemli yaralar almakla birlikte hâlâ savunulan ve üzerine büyük iddialarla gidilen bu tutum henüz düzeltilmiş değildir.

Birinci baskısını (Eylül) 1976 yılında yaptığımız, Henri Krasucki'nin «Sendikalar Ve Sosyalizm» adlı yapıtının çok kısa bir süre içinde tükenmesi ve yeniden aranır olması elinizdeki ikinci basımının gerçekleştirilmesini sağlamıştır.

Kitabın ikinci basımının yapılması, ülkemizdeki ilerici gelişmeler açısından anlamlıdır. İlerici gelişmeleri kendi bireysel tutkularının zindanlarında tutmaya çalışanların tüm engelleyici girişimleri, provakasyonları ve spekülasyonları işçilerin kendi sınıfsal gelişmelerine doğrudan sahip çıkmalarıyla el oğlunun suratına bir tokat gibi çarpmıştır. İşçi sınıfının sahip çıktığı bir yüksek ideal ve onun HAREKETİ er geç tüm işlevleriyle yerini alacak ve sınıfın damgasını da taşıyacaktır.

Genellikle ilerici sendika çevrelerinde güncel ve tartışılan bir konu olan PARTİ ve SENDİKA konularına önemli bir açıklık ve kazanım getirdiği artık saklanmayan bu kitabın ikinci basımına yazarının kısa biyografisini eklemeyi de uygun bulduk. Tek başına bu biyografi bile ülkemizdeki sendikal alanda yapılagelen olumsuzlukların asıl nedenlerine parmak basacak düzeyde ve anlamlıdır.

SUNUŞ YERİNE

Fransa için sosyalizm üzerine düşünmenin, sendikal yaşamda bu denli büyük yer tutması ve bu düşüncenin, özellikle CGT'nin kitle gazetesi yoluyla milyonlarca emekçinin kanaatlerinde büyük ölçüde yer etmesi, işte bir durumun olgunlaşmasını yansıtmayı dolayısıyla önemi azımsanamayacak bir olgu.

CGT'nin kurucuları, 1895'te tüzüğün en başına «patronluğun ve ücretli işçiliğin kaldırılması» nı koyarken, bununla, o dönemin terminolojisine göre, sendikal eyleme bağladıkları, toplumun sosyalist dönüşümü, amacını vurgulamışlardı.

Bu, daha başlangıçta belirlenen en yüksek sınıfsal öz, CGT'nin bugünkü olgunluğuna erişinceye dek geçirdiği karışık tarihî gelişiminin tümüne damgasını köklü bir biçimde vurmuştur.

Günümüzde, sosyalizm düşüncesi öyle bir güç, öyle bir güncellik kazanmıştır ki, o, artık işçi sınıfının ve onun geleceksel olarak ileri odaklarının sınırlarını aşarak, ulusal çapta bir tartışma konusu haline gelmiştir. Hesaplaşma zamanı yaklaşıyor.

CGT Yürütme Komisyonu, işte bu koşullar altında, 31 Mart 1971'de «Fransa'da sosyalizmin perspektifleri üzerine düşünceler ve sendikaların rolü» nü kabul etti. CGT'nin 1972 Nisan'ındaki 38. kongresi, bu düşüncelerin Konfederasyon'un bakış açısının temelini açıkladığını ve daha sonraki tartışma için gerekli bir katkı olduğunu vurguladı.

CFDT ise, Mayıs 1970'deki kongresinde, ilk defa olarak sınıf mücadelesi sürdürdüğünü ve «demokratik sosyalizm» den yana olduğunu açıkladı. Konfederasyon, görüşlerini 1971 Ekim'inin sonunda, ulusal konseyin «Demokratik bir sosyalizm için: CFDT'nin katkısı» başlıklı belgesinde belirledi. Siyasi planda Fransız Komünist Partisi, görüşlerini başlıca belgelerde belirleyip açıkladı. (Championy Manifestosu, 5-6 Ara-

lık 1968, 19. kongrenin savları, 4-8 Şubat 1970, Halk birliğinin demokratik yönetimi için proram, 5 Kasım 1971) Sosyalist parti de aynı işi yaptı (20-21 Haziran 1970 programı, 11-12 Mart 1972 programı). İki parti, yapılan tartışmalar sonucunda, 1970 Aralığında, ilk bilanço-yu yayınladılar ve bugün ortak bir hükûmet programının oluşması amacıyla yeni görüşmeleri sürdürüyorlar.

Bu büyük fikir karışıklığında CGT, bağımsız, kendi anlayışından kaynaklanan, saflarında en geniş şekilde tartışılan ve seçilmiş organları tarafından demokratik olarak belirlenen özgül katkısını getiriyor. Bunu yaparken de hem sınıf örgütlenmesi, hem de kitle örgütlenmesi niteliğini gözönünde bulunduruyor; yani sendikal çalışmalarını ve kendi alanında olduğunu sandığı sorunları temel alıyor.

CGT Fransa'da sosyalizmin kuruluşu konusundaki tüm sorunları, özellikle de siyasi partilerin sorumluluğundakileri, tek başına çözümlemek iddiasında değildir. Konfederasyon, temel ve Fransa'nın başlıca sendikal merkezi açısından, esas saydığı konularda karar alıyor. Bunu yaparken de, Fransa'da sosyalizmin somut perspektiflerinin tanımının, sonuç olarak, bu amaç için birlikte mücadele vermek isteyen, siyasi ve sendikal güçlerin ortak yapıtı olması gerektiğini düşünmektedir.

Büyük kitlelerin sosyalizm düşüncesine kazanılmasının eşsiz sevinciyle yetinemeyiz. Bu yolda somut olarak ilerleyebilmek için hâlâ ve özellikle, milyonlarca emekçinin düşüncelerinde açıklık gereklidir.

Oysa, yokedilmesi gereken birçok karmaşa, varlığını sürdürmekte ve düşünceyle tartışma, ilerde tüm engelleri aşmak için bize gerekli: sonuç olarak açık, ciddi ve geçerli temeller üzerindeki birliğin gerçekleştirilmesi, emekçilerin bilinç ve arzusuna, onların kitle desteğine bağlıdır.

Sosyalizmden söz etmek yetmez; gerekli olan ondan somut bir fikir edinebilmek ve ülke, güçlü iktisadi ve mali ayrıcalıkların egemenliği altındayken onun gerçekleşme koşullarını yaratabilmek için gerekeni yapmaktır.

İşte bu gerekli netleşmeye katkıda bulunabilmek, özellikle CFDT ile aramızda olan bazı ayrılıkları daha yakından inceleyebilmek ve bunca emekçinin, kendi kendine sorduğu soruların, en önemlilerinin birkaçına cevap vermek için CGT sekreteri Henri Krasucki, *İşçi Hayatı*'nda «Sendikalar ve Sosyalizm» konusu üzerine bir dizi makale yayınladı.

Bu makalelerin CGT içinde ve dışında gördüğü ilgi, emekçilerin ve gençlerin günümüzün belirleyici sorunları konusunda düşünmeye, onları, tanıma ve anlamaya olan susamışlıklarını gösterir.

CGT Konfederasyon Bürosu bu yazıların bir kitapta toplanarak geniş ölçüde dağıtılmasını gerekli gördü.

İşte bu yapılmakta.

I

SORUNUN TEMELİ

Bir iktisadi, toplumsal ve siyasi rejim zamanını doldurduğunda, öyle bir an gelir ki, bu artık iyice gözlere batır. Buhran, giderek daha çok sayıda ve alanda kendini gösterir, derinleşir ve ulusal yaşamın tüm ana dallarına yayılır: sistem, insan toplumunun ileriye doğru gidişinin ortaya çıkardığı büyük sorunlara olumlu cevaplar veremeyeceğini gösterir.

Halkın ve diğer sosyal katmanların bağrında: Bu böyle devam edemez, düşüncesi gelişir. Rejimin yükü, birgün fazla gelir ve uzun zaman -mücadele edilmesine karşı- katlanılan artık katlanılamaz olur. İşte o zaman kitlevi olarak, başka bir toplumda, değişik, daha iyi bir yaşamla ilgili yeni düşüncelere eğilinilir, o topluma ulaşmanın yolları araştırılır.

Biz bu aşamadayız. Toplumun değişmesi gündemdedir.

Kapitalist rejimin en önemli savunucuları, rejimin iyi olduğuna değil ama onu rayına oturtmakta olduklarına inandırmaya çalışırlar.

Bütün dünya sosyalizmden sözediyor. Bu, bazıları için basit bir değişikliktir. Ama milyonlarca emekçi için bu, ciddi bir konudur ve onlar, solun güçleri arasında ve sendikal harekette neler olup bittiğini dikkatle izliyorlar.

Sendikalar bu büyük tartışmaya yabancı kalamazdı. CGT bu tartışmaya kendi düşünceleri temelinde ve sendikal örgütlenme çalışmalarıyla katılıyor. Özellikle CFDT ile olduğu kadar, başkalarıyla da tartışmak zorunda.

Konfederasyon bunu o şekilde yapmak niyetindedir ki, bu tartışmanın hiçbir anı, vazgeçilemeyecek olan meslekî işlemler için eylemde atılacak adımı engellemesin ve eylem birliğine zarar getirmesin.

Bu makaleler dizisinde, toplumu deęiřtirmeyi amaçlayan savařının birkaç temel sorunu üzerine bazı dūřünceler açıklamak niyetindeyiz.

Üzerinde açık bir dūřüncemiz olması gereken ilk řey, kapitalist toplumun kendisidir. Eęer ona son vermek istiyorsak, neye, nasıl saldırılacağını ve onu neyle değiştirmek gerektiğini anlamak için bu toplumun hangi temele dayandığını bilmek gerekir.

Bizim bildiğimize göre, kapitalizmin doğası, temelleri ve başlıca işleyiş mekanizmaları çok önceleri bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu, suyun bileşimi kadar sağlam olarak ortaya konulmuştur: onun ne mal olduğu biliniyor.

CFDT'deki arkadaşlar, yeni bir tanımlama bulmak zorunda olduklarını sandılar. Bu onların hakkıdır, ama açık söylemek gerekirse, bu tanımın ekonomik ve toplumsal bilimler tarihinde yer tutacağını garanti edemem...

«Demokratik Bir Sosyalizm İçin» adlı belgelerinde, CGT'yi üretim araçlarının kapitalist mülkiyetine belirleyici bir önem verdiği için kınıyorlar.

Onlara göre bu, kapitalizmin temellerinden yalnızca biridir ve tüm diğerleri gibi hiyerarşik otorite, eşitsizlikler veya yabancılaşma ve emekçilerin bağımlılığı üzerine temellenir?

Bu durumun bizimkiyle önemli bir ayrılığı olduğunu belirtirken tüm sosyalizm anlayışlarının, ona ulaşma yöntemlerinin ve hatta meslekî istemler uğruna mücadelelerinin (ekonomik mücadelelerinin -) bile buradan kaynaklandığını söylüyorlar.

Bunu diyerek, ayrılıklarımızın birçoğunu çok büyük oranda açıklayan temeli, iyice belirginleştirmek amacındalar. Birçok noktada konumlarımızın yakın olmasına ve ortak istemler için, ne mutlu ki, gerçekleştirdiğimiz eylem birliğini uygulamamıza karşın aksayan nokta, kapitalizm ve sınıf mü-

cadelesi hakkında edinilen değişik deney ve anlayışlardan kaynaklanıyor. Öyleyse onu tartışalım, ilerleyebilmek için bu gerekli.

Biz, kapitalizmin kötülüklerinin her görünümüne, bunların toplumsal, insani ve moral sonuçlarına herkesten çok önem veririz. Hiç kimse bunları CGT kadar cesaretle açıklamıyor.

Ancak, sebeplerle sonuçları karıştırmak, herşeyi karma-karışık ederek toplumsal gerçekleri ve sınıf savaşımı koşullarını anlayamamaktır.

Her ekonomik ve toplumsal rejim, son çözümlemede mülkiyet ilişkileri olan ekonomik ilişkiler temeli üzerine oturur. Üretim araçları kime aittir? Üretimde ve giderek tüm toplumsal yaşamda, insanlar arasındaki ilişkilerin biçimini belirleyen budur.

Neden kapitalistler kapitalisttir ve toplumu bencil çıkarları doğrultusunda yönetebilirler?

Bu, değişik biçimlerde değerlendirilebilir, ancak nedeni basittir: bu düzende, çizmeli kedinin dediği gibi; «herşey Carabas markisine aittir».

Kapitalist rejim, üretim ve değişim araçlarının bir azınlığın mülkiyetinde olmasına, dolayısıyla ücretli emeğin sömürülmesine dayanır. Sistemin tüm işleyişi, hepsine hükmeden kâr yasası başta gelmek üzere, buradan kaynaklanır.

Kapitalistler, işletmelerde aşığı yukarı monarşik bir otoriter sistem uyguladıkları için ekonominin sahibi olmamışlardır, tam aksine.

Emekçilerin, işletmelerin yönetiminde hiç payları olmadığından ve «insanlık dışı» bir çalışmaya zorlandıklarından dolayı kapitalistler işletmelerin ve sermayelerin sahibi değil-lerdir, tam aksine.

Kapitalizm çok açık haklılıklar ve eşitsizlikler taşıdığı

için ülkenin ekonomik ve siyasi hayatına egemen değildir, tam aksine.

Üretim ve değişim araçlarının özel mülkiyetini, dolayısıyla ücretli emeğin sömürülmesini kaldırın: kapitalizm kalmaz.

Mücadeleyle eşitsizlikleri, keyfi davranışları kısıtlayın, emekçiler için daha fazla hak alın, eğer buna karşın kapitalist mülkiyetten kurtulamadıysanız: bu doğal olarak önemlidir, çünkü mesleki istemler uğruna eylemin asıl konusudur, ama kapitalizm hâlâ karşımızdadır.

Demek ki, gerçekten rejime özgü bir temel var ve üretim araçlarının iyeliğine dayanıyor. Bu, tüm yapının, emekçilerin yabancılaşması ve benzeri tüm haksızlıkların temelidir.

Açık konuşmak gerekirse, CFDT'deki arkadaşlar, iyelik sonucunun belirleyici önemini biliyorlar hatta bunu yazılarında gösteriyorlar. Yalnız sosyalist bir ekonominin ve toplumun örgütlenişi anlayışlarını doğrulamak istiyorlar, bunun için de açık ve yalın formüller buluyorlar, dosdoğru; «alete sahip olan, iktidara, tüm iktidara sahiptir» diye yazıyorlar.

Demek bu sosyalizm için doğru da, kapitalizm için doğru değil mi? Bu ayrım nasıl anlaşılabilir?

Kapitalizm söz konusu olduğu zaman sıkıntılı bir halde sözü dolaştırmak neden: Elbette orada da doğrudur... ama o kadar... özellikle bunun üzerinde durmak için neden yok... vb.

Eğer bu, iktidarın, tüm iktidarın temeliyse, demek ki, gayet doğru olarak ana sorundur.

Bunu açıkça söylemek, önemini hiç azaltmadan söylemek ve buna göre davranmak gerekir. Başka türlü, bu sorunu çözmenin, herşeyi çözmeye yetebileceğini ileri sürmektir, ciddi biri ise böyle bir şey söylemez.

Ancak, tüm geri kalanı yapabilmek için bunun gerekli koşul olduğunu bilmek gerekir.

Bu yeni başlayan tartışma çok büyük önem taşır, çünkü benimsenen tutuma göre hatırı sayılır pratik sonuçlar çıkarılabilir.

1 — Üretim araçlarının (Dolayısıyla ekonominin sahipliğinin) ele geçirilmesinin, sıradan, diğerlerinden daha belirleyici olmayan bir sorun olduğunu düşünmek, toplumu, başka yerden başlayarak da değiştirmenin olanaklı olduğuna götürür. Peki, nereden başlamalı?

Kapitalizmin, ekonominin mülkiyetini ve devlet iktidarını hâlâ elinde tutan patronlara karşın kaldırılabilirliğini düşlemek, bu mantık (niyetler ne olursa olsun) sosyalizme, kapitalizmde yapılacak bir dizi ayarlama sonunda geçilebileceği şeklindeki eski aldanmaya götürür. Sınıf ilişkilerinin çözümlenmesinde yeteri kadar derinleşmeyen kişinin varacağı yer burasıdır.

Oysa, patronların, emekçileri sınıf işbirliğine çekebilmek için bu çeşit aldanmaları, kullanmayı her zaman başardıklarını unutamayız. Bu konu gerçekten üzerinde düşünölmeye değer.

2 — Perspektivler konusunda açık bir fikre sahip olunup olunmamasına, sorunun özünün açığa çıkartılıp çıkartılmamasına göre, araçlar belirginleştirilir veya belirginleştirilemez, emekçilere, daha önce eşi olmayan büyüklükte bir kitle eylemi gerektiren bu denli yüce bir amaca doğru ilerleyebilmek için, bir yol, bir eylem temeli ve birlik sağlanabilir veya sağlanamaz. Bu, ufak bir sorumluluk değildir.

Görüldüğü gibi, bu sorunlar ve daha birkaçı üzerine tartışılacak şeyler var.

II

TOPLUMU DEĞİŞTİRMEK, BU NE DEMEKTİR?

Giderek daha çok sayıda emekçiyi toplumu değiştirmenin gerektiğini düşünmeye iten nedir?

Bu, tanık oldukları Küçük Aşk romanı, alçaklıkların, sa-

pıklıkların ve biriken kargaşalığın büyüklüğüdür.

Emekçiler, yaşamlarına ve çalışmalarına bakarak «Bu da hayat mı?» diyorlar. İnsan usunun ve çalışmasının doğaya egemen olmak ve herkes için kolay ve ilginç bir yaşam için gerekli herşeyi yaratmak yolunda önemli araçlar sağladığı günümüzde, bu durumda olabilmek için toplumun kötü kurulmuş olması gerekir!..

Ama bu neden kader olsun?

Patronların ve ücretlilerin, başkalarının çalışmasıyla zenginleşen insanların sonsuza dek varolması mı gerekir?

Ekonomi, bilim ve teknik geliştikçe, yaşama ve çalışmanın değerden düşmesini gerektiren hangi kehanettir?

Gelişme, neden büyük çoğunluk için daha başka, daha iyi yaşamaya yaramasın?

Atom, barışçıl amaçlarla kullanılabilir, gezegenler keşfedilebilir de, işsizlik yokedilemez ve gelecek korkusu kaldırılamaz mı?

İnsanlar arasında başka ilişkilerin kurulduğu, insan eyleminin amacı; emekçilerin ve halkın maddi ve düşünsel gereksinimlerine cevap vermek, bireyin kişiliğinin ve yeteneklerinin açığa çıkmasına fırsat tanımak, olan yüksek uygarlık düzeyindeki bir toplum biçimine ulaşılması olanaksız mıdır? Bu toplum biçimi, kişiyi tüm baskılardan kurtaracak ve her bireyin insancıl bir toplumsallık içinde, sonuna dek sorumlu olarak kendi efendisi olmasını sağlayacaktır.

İşte, sosyalizmin amacı, anlamı ve varoluş nedeni tastamam budur. Ele geçirilip kurulacak olan yeni toplum budur.

Böyle bir toplumun işleyişini ve varoluşunun başlıca koşullarını, bu amaca (en azından temel ilkelerinde) hizmet eden ekonomik, toplumsal ve siyasi kuruluşlarıyla, yapılarını, olabildiğince tanımlamak çok önemlidir. Bu tanımlama, kendi ilgi alanlarına giren tüm konularda, sendikaların mutlaka katılması gereken, ciddi ve derin tartışmaları haklı çıkarmaktadır.

Bundan da söz edeceğiz, çünkü biz de eski toplumun ne ile değiştirileceğini ve yenisinin görevini nasıl gerçekleştire-

ceğini bilmek istiyoruz. Bu konuda kendi düşüncelerimiz var, onları açıkça anlattık ve bu konuda tartışmaya da hazırız.

Durum bu iken, eğer ona ulaşmak için yapılması gereken gözönünde tutulmazsa ve eğer onun gerçek temelinin ne olduğunun bilincine varılamazsa, gelecekteki bu toplum üzerine, hiç bir yarar sağlamadan alabildiğine tartışılabileceği açıktır.

Emekçiler somut insanlardır, gerçeklik ve etkinlik duyguları vardır. Çözümenecek bir sorunları, ulaşılması gereken bir istemleri olduğu zaman: Ne yapmak gerekir ve bunu nasıl yapmak gerekir? sorusunu sorarlar.

Sorun, toplumu değiştirmek olsa da bu değişmez ve soruya açıkça cevap vermek gerekir.

Her ekonomik ve toplumsal sistemin kendi iç mantığı ve uyumu vardır. Toplumu yöneten, yönlendiren toplumsal güçler, her rejimde bunu yapmanın araçlarına, kumanda kollarına sahiptirler.

Eğer bunlar kapitalistlerse, işletmeleri ve tüm ekonomiyi, bundan doğacak sonuçlarla birlikte (çünkü bu sonuçları yaratan onlardır, bunlar onlara aittir) kendi bencil çıkarları için yönetirler.

Ve eğer, tüm ülke yaşamına egemen olabiliyorsa ve onu kendi kâr yasalarına bağımlı kılabiliyorlarsa, eğer bu sistemi sürdürebiliyorlarsa, bu, siyasi iktidarı ve tüm iktisadi, siyasi baskı ve yönetim araçlarıyla, salt bu iş için donatılmış devlet iktidarını ellerinde tuttukları içindir.

Eğer toplumu, başka, daha insancıl, daha yüce bir amaç için, sahip olduğu devasa olanakları herkesin yararına daha akılcı kullanmak ve herkesi toplumsal yaşama tüm payıyla katmak için, emekçiler başta olmak üzere halk yönlendirip yönetecekse, bu kumanda kollarını elinde bulundurması, onlara sahip olması yani onları kapitalistlerden alması gerekir.

Başka şekilde söylersek, toplumu değiştirmek için, ekonomik iktidarı ve siyasi iktidarı değiştirmek gerekir.

Yine söyleyelim - Sosyalizm

— Büyük üretim ve değişim araçlarının kollektif veya toplumsal iyeliğini ve dolayısıyla,

— İşçi sınıfının ve nüfusun diğer çalışan katmanlarının çıkarını savunan, kendi denetimleri altında ve kendilerinin yarattıkları bir siyasi iktidar, yani tüm alanlarda, tüm halk için en yaygın demokrasiyi sağlayan bir siyasi iktidar öngörür.

Buradan başlayarak, bu ortak iyeliğin nasıl olması gerektiği ve bu siyasi iktidarın nasıl yaratılacağı, işleyişi ve ona demokratik niteliğini veren şeyin ne olacağı doğaldır ki tartışılabilir ve tartışılmalıdır.

Bu değişiklik yapılmadıkça hiçbir şey yapılmamış demektir. Bu, işin temelidir, gerçekleştirmedikçe yalnızca, sosyalizmin sözü edilir, ama, dizgini elde tutanlar her zaman kapitalistler olacaktır.

Örneğin; bize kapitalizmin toplum ve çalışma yaşamında, kişilerde yerleştirdiği düşünce sistemini, davranışları ve alışkanlıkları değiştirmek gerektiği söyleniyor.

Elbette eğer sorun, sistemin korkunç insanlık dışılığının, haksızlığının, saçmalığının, anarşik ve kişilik açısından sakat niteliklerinin, gerçekten uygar bir toplumun üyeleri arasında kurulması gereken ilişkileri kötü yönde etkileyen özelliğinin bilincine vardırırsa, bu son derece önemlidir. Bu aynı zamanda, değişiklikten gerçekte çıkarları olanların, kendileri bunun farkında olmasalar da, değişiklik düşüncesine kazanılmaları için gerekli olanın da bir bölümüdür.

Ama, eğer söz konusu olan, herhangi birinden, kapitalist rejimde, uygulamada sosyalist toplumdaymış gibi davranmasını istemekse, bunun anlamı yoktur. Bu en azından olanaksızdır. Çünkü kişiler, sistemin kendilerine dayattığından başka türlü bir yaşamı seçme hakkından yoksundur. Yalnızca şu olabilir: taşınan yükün bilincine varılması, onu taşıyanları birbirine yakınlaştırır, ilişkilerini, karşılıklı anlayışlarını, uygulamadaki dayanışmalarının gerçekçi ve doğru bir biçimde

açıklanması arayışını ve herşeyin üstünde, bu durumu değiştirmek için bağlaşımlarını kolaylaştırır.

Ama havarilerden meydana gelen bir halk yoktur. Davranışları kökünden değiştirmek için, başka türlü yaşama *olanağının* birlikte ele geçirilmesi gerekir.

Artık, insanlara, başka bir toplumda yaşıyormuş «gibi» davranmaları, şu veya bu işletmeyi ya da ekonominin tümünü, artık onların sahipleri kapitalistler değilmiş «gibi» (kapitalistler hâlâ onların sahibiyken ve bunu duyurabilecek olanaklara sahipken) yönetmeye girişilebileceği söylenemez.

Amaçları böyle saptamak, bunun toplumu değiştirecek bir yol olduğunu söylemek, değişiklikle ilgilenen tüm güçlerin harekete geçirilmesinin ve onların etkin ortak eylemlerinin yerine boş vaazların geçirilmesi demektir.

Ne yöne bakarsak bakalım, sorunun özünde kısıntı yapmanın olanağı yoktur, yapılan, yalnızca bilinçleri karartmak ve olacağı geciktirmektir.

«Gerçekten değiştirmek için ne yapmak gerekir?» sorusunun yalnızca bir tek açık ve doğru cevabı vardır: Herşeyden önce, ayrıcalıklı kapitalistlerden, ekonomik ve siyasi iktidarlarının etkin araçları alınmalıdır.

Ancak, bu küçük bir iş değildir, çünkü onlar, bu araçlara sahiptirler ve bırakmaya da hiç niyetleri yoktur.

Amacın görülmesi, aynı zamanda ona ulaşmak için gerekli araçların ve yapılacak bağlaşımların kiminle, hangi temellerde ve hangi koşullarda yapılacağının da anlaşılması demektir.

Bu somut sorunları, yerlerine birtakım düşleri geçirebilmek için savsaklayanlar, bu araçları ele geçirmeye girişmeyenler, yalnızca şu veya bu neden için düşünmeyi bilenler, henüz toplumu değiştirmeye gerçekten kararlı olmayanlardır

III

ÖZYÖNETİM? BİR BELGİNİN SINIRLARINI AŞMAK

Toplumu değiştirme fikrinin giderek yayıldığına bakarak, bu konuda ileri sürülen herşeyin kesinlikle ciddi olduğu söy-

lenemez: her parlayan şey altın değildir... Bir ayırım yapmakta yarar var, bir sözcük için heyecanlanmadan önce gerçekte neyin sözkonusu olduğu ile ilgilenmek gerekir.

Bize, sosyalizmi özetleyen ve onun «özünü» açıklayan, gizemli formül olarak tanıtılan, «Özyönetim» /autogestion/ belgisi için de aynı şey geçerlidir.

Bu belginin ne olduğunu bilmeden savunan ne kadar taraftarı varsa o kadar da açıklaması vardır.

Söylenti bundan da fazladır. Bazıları için bu tüm bir «felsefe» bir toplum halinde yaşama biçimi haline gelir, «öz-yönetimsel» toplumdan söz edilir ki, bu da hiçbir şey demek değildir.

Bazıları bunun yalnızca sosyalist toplumda olabileceğini kabul eder, ama bazıları için ise bu, hemen girişilecek bir iş tir, başkaları için ise çok sonraları...

Buna karşılık sorumlu kalemlerden, (çalışmanın örgütlenmesinde biraz değişik yöntemler denendiği bahanesiyle) Fiat'ta özyönetim deneylerinin var olduğunu okuyoruz.

Son olarak kapanan bir işletmedeki CGT'li arkadaşlar, değişik bir mektup aldılar.

Onlara, «özyönetime dayanan bir öneri» sunuluyordu: «Mülkün yeni sahipleriyle bir anlaşma yapabilirsiniz: fabrikeyi kiralayacaksınız, onlar size hammaddeyi sağlayacaklar ve işlenmiş maddeyi satın alacaklar, işyerindeki yönetimi kendiniz ayarlayacaksınız... Karşınızda, kendi de kâr eden bir kapitalist işletme olacak». Alıntı metne sadıktır. Yazarlar arasında bir senatör, bir milletvekili ve solcu olduğu için iyi niyetli bir de genel danışman vardı...

Kendi açılarından patronlar da bunu uyguluyorlar, örneğini de, bölümlere göre küçük bir özyönetim kuracağını söyleyen «DPO» da (amaçlı kısmî yönetim, pöh!) görüyoruz. Bunun örneklerini birkaç hafta önce ve V. O. saydı. Örneğin, Paris Ulusal Bankası.

Bu kadar kargaşalık yaratan bir fikir hakkında söylenebilecek tek şey, onun pek de oturmamış olduğudur.

Bir formül üzerinde kendimizi heyecanlandıracağımıza sükûnetle neden söz edildiğini inceleyelim.

Toplumu değiştirmek, sosyalizmi kurmak, öncelikle bir yönetim sorunu değildir.

Nasıl olursa olsun, «öz» veya değil, yönetmek için yönetecek bir şey gerekir. Şimdilik emekçilerin hiçbirşeyi yok.

Sonuç olarak toplumu değiştirmek, önce devlet ekonomisini yönetecek araçları elde etmektir.

Bu küçük bir ayrıntı değildir, çünkü bu araçlara sahip olanlar ve ekonominin başlıca araçlarını mülk edip onlara egemen olanlar, buna önem verir gözükmüyorlar.

Demek ki, uygulamada büyük üstünlüğü olan temel soruna, diğer sorunlar ne denli önemli olursa olsun, yan çizmek gerekir. Yoksa düşülecek durum, Keloğlan'ın durumudur.

Bunu söyledikten sonra, elbette hangi toplumun kurulacağını, onun nasıl işleyeceğini bilmek, bu konuda anlamak gerek.

Yeni bir toplumun kuruluşunun ortaya çıkardığı korkunç sorunları, bir belgiyle yoluna koymayı öne sürmek mantıklı değildir. Fransa'da büyük malî güçlerin egemenliğinden kurtulan ve ulusal kolektivizmin eline geçen bir ekonomi, nasıl işleyebilir?

Bize göre ekonomi, onu kendine göre yani bencil çıkarlarının dürtüsüyle yöneten bir azınlıktan alındığı zaman, onun yönetimini, toplumun tümünün ve tek tek her bireyin uğraşı durumuna getirmek gerekli ve olanaklı olur.

Bizi buna yönelten temel düşünce, emekçinin, satranç tahtasında bir taş olmaktan çıkması, her konuda söyleyecek sözü bulunması ve işletmenin olduğu gibi ekonominin de yönetiminde tam pay alması ve bunun araçlarına sahip olması

gerektiği düşüncesidir. Biz emekçilerin en geniş katılmasıyla ve işletme yönetimlerinde en büyük özerkliğin yanında, tek bir ulusal plânın katkısıyla gerçekleşen demokratik yönetimden bunu anlıyoruz?

Ancak bu yasal isteğe pratik bir anlam kazandırmak gerekli: Bu, gerçekte nasıl uygulanabilir?

Buna ciddi, gerçekçi ve dolayısıyla «inanılır» bir cevap vermek gerekir, yoksa abartmalar ve garipliklerle değil.

Ülkemizde çağdaş ekonomi ne demektir?

Bu, içinde elbette çok değişik biçimlerde işletmeleri de barındırmasına karşın, tüm temel dallarda ekonominin özünü meydana getiren birkaç dev şirketin yönlendirdiği karmaşık ve çeşitli büyük bir mekanizmadır. Demir, kimya, elektronik, elektrik aletleri yapımı, otomobil, havacılık sanayii vb.. Bu dalların her birinde birkaç ve bazen de yalnızca bir veya iki dev şirket göze çarpar. Bu eğilim genişleyerek sürüyor.

Birinci soru : Büyük sermayenin elinden alındıktan sonra bu büyük işletmeler, bu devasa sanayi kuruluşlar kime ait olacaktır?

Bu kuruluşların emekçilerine mi? Demokratik sosyalizm üzerine belgelerinin yayınlanıp açıklandığı kitapta CFDT'nin resmî sözcüleri böyle diyor.

Oyleyse SNCF demiryolu işçilerine, SNIAS havacılara, Pechinev, Rhone-Poulenc, Usinor, Sidelor, Renault, Citroen ve tüm diğerleri oralarda çalışanlara mı? Herkes kendinin-kine el koysun!. Ya oradan çıkıp başka yere gidenler? Ya eski çatanalarda çalışma şanssızlığındakiler? Eşitlik adına onlar da şanslarına küssün...

Bu gibi «çözümler» nasıl düşünülebilir?

Sanayinin, yineleyelim, temelini oluşturan bu devasa işletmeler ancak tüm toplumun, ulusun iyeliğinde olabilir, yoksa ayrıcalıklı bir topluluğun değil.

Ya bunların yönetimi? Bu da iyeliğin biçiminden çıkıyor.

Doğaldır ki, işletmelerin yönetiminde, onu çalıştıran emekçilerin başlıca rolü oynamaları gerekir: çünkü onlar, işletmenin içindedir, onu tanırlar ve bu, öncelikle onları ilgilendirir. Ama salt onlar mı? Ya diğer emekçiler, ya iyeliğin gerçek sahibi olması gereken ulusun bütünü, onların hiç söz hakkı yok mu?

Hangi elektrikçi veya hangi havagazı emekçisi EDF'nin yönetiminin sorumluluğunun yalnızca onlara ait olmasını doğal karşılar?

Birçoğu etkin ve ön plânda bir rol oynamayı, ancak bunun kamu yararı diyebileceğimiz şeyin uygun ve demokratik biçimde temsil edilmesiyle uyumlu olması gerektiğini düşünüyorlar.

Peki, öyleyse, özyönetimden söz etmek hangi mantığın ürünüdür?

Bu örneği, sorunu basitleştirmek veya karikatürize etmek için seçtiğim düşünülebilir. Bunu kendi kafamdan uydurdum, kelimesi kelimesine CFDT kongresindeki tartışmanın sonuçlarından alınmadır: «Neden EDF'yi özyönetime geçirmekle başlamayalım?»!!! Zaten aynı şeyi ülkenin önemli işletmelerinden herhangi biri için de gösterebiliriz.

İkinci soru: Çağdaş ekonomi, salt ulusal çapta dev işletmelerin varlığı değildir. Bu, işletmeler arasında teknik, ekonomik ve malî bir ilişkiler bütünü ve birbirleri arasında ileri derecede bir bağımlılık demektir.

Ülkede değişik kuruluşları olan bir sınaî işletme içinde bile üretimde bir ayırım, bir uzmanlaşma, temel araştırmalar ve büyük ortak hizmetlerde vb. de bir merkezileşme gerçekleşmektedir.

Değişik dallar arasında da en az bunlar kadar ince ve dikkat gerektiren ilişkiler vardır. Ya ulusal ekonomi çapındaki bu geniş aygıt için ne demeli? Ya üretimin uluslararasılaştırılması eğiliminin ortaya çıkardığı sorunlar?

Artık bağımsız işletme yoktur. Bu gerçeikle, özyönetim formülü birbirinden ne kadar da ayrılır! Uzlaşmalarına olanak yok.

Ulusal çapta bir tek işletmenin, her kuruluşunda diğerlerinden ayrı, özyönetim gerçekleşebilir mi?

Bu büyük işletmelerin de, ekonominin diğer kesimlerinden, ekonominin tümünden ayrı, özyönetiminden söz edilebilir mi?

O zaman, gerçeği yansıtmayan şeyleri neden öne sürelim?

Bunu hoş görmek, ekonomiyi örgütsüzlüğe ve parçalanmaya götürmek olacaktır. Üretimde, bir anarşinin yerine başka bir anarşi, kapitalistler arasındaki çekişmenin yerine, emekçiler arasında çekişme getirilecektir. Uyumlu bir ekonominin geliştirilmesi yerine, grup bencilliği ve ayrıcalıklılık elde edilecektir. Bunu anlamak için bilgin olmaya gerek yok.

Ekonomi ciddi bir şeydir, topluma var olması için gerekli araçları ve herkese iş sağlayan odur. Bununla oyun oynanmaz.

Emekçiler bunu gayet iyi anlıyorlar. Çağdaş bir ekonominin ne olduğunun farkındalar ve «işletmelerinizde herşeyi tek başınıza siz yapacaksınız» sözlerine hiç kanmıyorlar.

Sermayenin egemenliğine son verme ve daha hakça bir topluma, ekonomiyi toplumsal ilerlemenin hizmetine sokma ve bunda gerektiği kadar rol alma perspektivi yeteri kadar heyecandırıcıdır ve buna kimsenin inanmayacağı fanteziler eklemeye gerek yoktur.

Özünde, özyönetim safdaşlarının bazıları, küçük ve orta işletmelerden oluşmuş bir ekonominin görünümünü ardına sığmıyorlar. Çünkü onlar, günümüz ekonomisinin boyutlarını kavrayamıyorlar. Gözlerini ikinci olana dikmişler ve XIX. yüzyılın ilk yarısındaki ütöpik sosyalistlerin düşlerini yeniden keşfediyorlar. Bu, büyük sanayiden önceydi, o zamanlar üretim kooperatifleri biçiminde temelleri olan bir sistemden başka şey düşünmek güçtü. Ancak XX. yüzyılın sonuna yaklaşıyoruz!.. Ekonomiyi geriye doğru yürütemeyiz.

Durumlarının zayıflığının bilincinde olan bazıları ise şimdi: «Bu uzak bir amaçtır, şimdi yalnızca deneyleri yapalım, sonucunu görürüz.» diyorlar. Öyleyse tüm bu gürültü neden?

Sorun birkaç rastlantısal deney yapmak değil, işlerliği olan bir sistem kurmaktır.

Şunu açıkça söyleyelim: Bu kadar az gerçekçi bir formüle saplanmak ancak çıkmaza götürür. Oysa ekonominin ne olduğunu çok iyi bilen ve özyönetim belgisine, salt gerekli bağlılıklığa bir engel yaratabilmek umuduyla yanıp tutuşan kişilerin varlığını, görmezlikten gelmek saflık olacaktır. Onların umudunu kırmak gerekir.

Toplumu gerçekten değiştirmek isteyen herkese şunu diyoruz: Eğer bunun için ekonomik iktidar araçlarını ele geçirmek ve buna uygun bir siyasi iktidar gerekliliğinde anlaşıyorsak, yönetim sorunları çözülebilir.

Ekonomi somut bir şeydir.

Bir yönetim sistemi keyfi olamaz ve soyut mantıkla açıklanamaz. Ekonominin gerçeklerine uygun olmak ve kuruluşlar, işleyişler, yöntemler ve pratik düzenlemelerle açıkça tanımlanması gereken herşeyi açıklamak zorundadır.

CGT, ilerde yine söz edeceğimiz belirgin önerileri öne sürmektedir.

Oyleyse, düşsel bir ekonomiden değil, günümüz Fransa ekonomisinden, onun gerçekten emekçilerin ve halkın yararına olması için yapılması gerekenden hareket edelim. Ve bunun işlenmesi, demokratik olması için alınması gereken belirgin önlemleri birlikte saptayalım.

IV

DEMOKRATİK YÖNETİM: GERÇEKLİKTEN HAREKET ETMEK

Başka bir toplumda işletmelerin yönetimi sorununa nasıl baktığımızı belirlemek ve anlaşılır, ilerleyen bir şey söyleyebilmek için, gerçeklikten hareket edelim.

Bizim bundan önceki makalelerde önerdiğimiz yöntem buydu ve bu yazı özellikle CFDT'deki arkadaşlarımıza sesleniyordu.

Bu anlamda somut bir düşünce biçimi denemesinin ana hatlarını çizelim.

Önce ekonomik ve siyasi temel kumanda mekanizmaları kapitalist ayrıcalıkların elinden alındığında ekonomide neleri amaçlayacağız?

— Ekonominin, emekçilerin, halkın ve tüm ülkenin gereksinimlerini karşılamak amacıyla akılcı ve uyumlu gelişmesini sağlamayı, yani ekonomiyi kapitalistlerden *daha iyi* işletmeyi, teknik ilerlemeyi, toplumsal ilerlemenin yararına işler bir hale getirmeyi.

— Ve bundan ayıramayacağımız bir şey olarak, emekçileri, içinde bulundukları bağımlılık ve boyun eğme durumundan, kendi geleceklerinin kollektif olarak sahipleri olacakları özgür kişiler olarak sorumluluklarını sonuna dek kullanabilecekleri, işlerin yönetiminde gerçekten rol oynayacakları (işletmelerin olduğu gibi ekonominin de yönetiminde), çalışma yaşamında olduğu gibi toplumsal yaşamın tümünde de kendilerini ilgilendiren herşeyin saptanmasına gerçekten katılabilecekleri, yaptıkları işe yabancılaşmamaları için inisiyatiflerinin kullanabilecekleri ve böylelikle kişiliklerini geliştirebilecekleri, bireysel ve kollektif çıkarlarını savunabilecekleri bir biçimde kurtarmayı.

— Son olarak tüm bunlara ulaşmanın yolunu, abartılmış merkezileştirmenin olumsuzluklarından, bürokrasinin direnmesini veya genel başarısızlığı yaratacak kargaşalıktan kaçınarak bulmayı.

CGT olarak istediğimiz budur. Bunu her birimiz, her zaman aynı şekilde söylemiyoruz, ama temelde, CFDT olarak siz başka bir şey mi istiyorsunuz?

Öyleyse uygulamada bunu nasıl anlayacağız?

Yönetim sorunlarını ele aldığımıza göre ekonomik iktidarın ve siyasi iktidarın temel sorununu gözlemiş varsayıyo-

ruz. O zaman değişik biçim ve statüdeki işletmelerden meydana gelen bir ekonomiyle karşı karşıyayız demektir.

Bu ekonomi, herşeyden önce, ekonominin iskeletini ve potansiyelinin büyük kısmını oluşturan ulus çapında büyük işletmeler bütünlüğünü kapsayacaktır. İşte bu nedenle kaçınılmaz olarak ulusallaştırılacaklar yani tüm ulusa ait olacaklardır.

Bu durumu küçümseyerek daha az önemli olanın üzerine eğilmenin (değişik görünmek için?) anlamı yok. Asıl gücümüzü belirleyici olanın üzerine toplamalıyız, olmayana değil...

Ekonomi, aynı zamanda önemleri daha az olan, duruma göre bölgesel, yerel olabilen büyük sayıda işletmeyi de kapsar. Bundan öncekiler gibi belirleyici olmasa da bunların ekonomideki ağırlıkları oldukça büyük olacak.

Bunların, denebilir ki önemli bir kısmı, şimdiden kestiremeyeceğimiz bir süre için özel işletme olarak kalacaklardır. Diğerleri kamu malı olacak: bölgesel yerel ortaklıkların iyeliğine geçecek, bazılarının durumu karışık olacak, bazıları da bir kooperatif niteliği taşıyacak? Ve tüm bunlar bir anda değil evrim içinde gerçekleşecek.

Buna karar verecek olan *bir deneye dayanmayan* seçimler değil, koşullar, ekonomik gereklilikler, toplumsal ve siyasi güç ilişkileri, halkın desteği ve SAĞDUYU olacak. Son olarak ekonominin içinde zanaatkârlar ve küçük tüccarlar kesimi de bulunacak ve bunlar, uyum göstermeyi gerektirseler de günlük yaşama büyük katkılarda bulunacaklar.

Burada tarımı ele almıyoruz, CGT elbette buna da büyük önem veriyor. Ancak, tarım ücretlilerinin çıkarlarının savunulması dışında bu konu doğrudan sorumluluğunda değil.

Bu değişik biçimleri sayarken, yönetim konusunda tek bir formülün uygulanamayacağı, ancak her duruma uygun ayrı çözümlerin varolabileceği anında göze çarpıyor.

Bu bütünlüğü /ekonomi/ yönetebilmek için hükûmetin ulusal çapta temsil edeceği ve temel aracı plân olan bir merkezi yönetim kaçınılmazdır. Kapitalist tekeller (sistemlerindeki çelişmeler yüzünden gerçekleştiremedikleri) plânları, kendi olanaklarıyla devletinkileri birleştirip ekonomiyi kendi çıkarları yararına ve emekçilere karşı yönlendirebilmek için yaparlar.

Toplum temel ekonomik araçlara sahip olduğu anda gerçek bir plân gerçekleştirebilir ve hatta ekonomik gelişmeyi kötü bir şekilde yönetmek ve onu, emekçilerle tüm toplumun yararı için, toplumsal ilerlemenin hizmetine verebilmek için bundan vazgeçemez.

Plâna demokratik niteliğini veren özellik de şudur: Halkınkilerden başka hizmet edilecek çıkarın bulunmaması... Bunun iyi gerçekleşebilmesi için ise, plânın kollektif bir yapıt olması gerekir. Bu da, işletmelerle merkezî organ arasında sürekli alışverişi, hazırlanışında, gerçekleştirilmesinde ve denetiminde, her aşamada emekçilerin ve onların sendikal örgütlerinin etkin ve sorumlu bir rol oynamaları olanağını şart koşar. Bunu sağlayacak mekanizmalarla yasal koşulların gerçekleştirilmesi güç değildir.

Böyle bir plânın amacı, herşeyi yukardan yönetmek, tüm ayrıntılarla uğraşmak ve neyi nasıl üreteceklerini, işletmelerin yerine karar vermek değildir. Plân ulusal ekonomi ve toplumsal hedefleri saptamak, özellikle malî kaynakların dağıtımını yapmak, ayrıcalıkları saptamak, yatırımları yönlendirmek zorundadır. Bu da, tercih yapmayı gerektirir: belirli bir zamanda, daha önemli, daha gerekli olan nedir?

Kaynakların kamu yararına en iyi biçimde kullanımı söz konusu olduğu için bu tercihler, kapalı kapılar ardında değil demokratik olarak, tüm ilgililerin katıldığı geniş bir tartışmadan sonra yapılabilir ve yapılmalıdır. Sonuçta ortaya çıkan, yasa haline gelen belirgin bir yönlendirme, kararlar ve ekonomik kaynaklar, özellikle de kredi, vergi, bütçe ve fiyat kaynaklarıdır. Başka bir deyişle, işletmelerin kendi siyasetlerini, dışına taşıyan amaçları gereken bir çerçeve-

Sözcüklerin anlamını değiştirmeden her işletmenin öz-yönetiminden söz edilemeyeceğini anlamak için, bu gerekliliklerin farkına varmak yeterlidir. Bu işletmelerin yönetimi plâna bağımlıdır ve kamu yararı gözetmek zorundadır.

Buna karşılık, *bu çerçevede içinde* ulusallaştırılmış işletmeler, büyük bir yönetim özerkliğine sahip olabilirler ve olmak zorundadırlar. Genel hedeflerden hareketle, bu işletmeler kendi hedeflerinden sonuna kadar sorumlu olmalı ve gerekli malî, teknik, ticarî ve elbette toplumsal inisiyatif olanağına sahip olmalıdır.

Ulusal denetim, ancak bundan sonra, gereksiz yönetim kargaşalıklarını önlemek için ve parlâmentonun sorumluluğunda gerçekleşmelidir.

Ulusallaştırılmış şirketler, aynı zamanda kendi aralarında doğrudan veya çalışma alanları ve kesimleri seviyesinde, kesinlikle gerekli olacak ekonomik organlarda yardımlaşmanın örgütlenmesinde büyük sorumluluk yükleneceklerdir.

Burada, hükümetin tam ve doğrudan otoritesi altında bir kamu yönetimi niteliği gösteren «devletleştirme» kavramı ile (bazı durumlarda gereklidir) iyeliğin ulusal niteliğini belirleyen ama değişik ve çok daha esnek yönetim biçim ve yöntemleri kapsayan «Ulusallaştırma» arasındaki fark konusunda bir fikir ediniyoruz.

O zaman işletmelerin demokratik yönetiminden ne anlamamız gerekiyor?

Ulusallaştırılmış şirketleri ele alalım. Onlara, elbette hem başlı başına işlevini yerine getiren, hem de emekçilerin aynı şekilde yer aldığı bir yönetim gereklidir.

Büyük kapitalist toplumlar ne yapıyorlar? Onların da gö-reli, kollektif nitelik taşıyan bir sistemleri vardır. Bunu yönetim kurullarıyla sağlarlar, ama bu, elbette kapitalistler arasında ve onlar için, özellikle de en büyüklerinin kollektifliğidir. Küçüklerse buna seyirci kalır.

Günümüzdeki ulusallaştırılmış işletmelere gelince; kapi-

talist bir devlete ve gerici bir hükümete bağlı olduklarından az veya çok değişik yollarla aynı şey söz konusudur.

Bunun yerine herkesin yararına işleyen ve herkesin denetiminde bir yönetim getirilmelidir.

Bu sorumlu organ bir yönetim kuruludur. Bu yönetim kurulu kimlerden oluşmalıdır? Sendikaların sunacağı listelerdeki personelden seçilmiş temsilcilerden, merkezî iktidar temsilcilerinden ve (işletmeden faydalanan) başlıca katmanların temsilcilerinden. Bu sonuncular işletmenin biçimine göre değişir: Metrodan yararlanan halktır, maden sanayiinden, işletmeler ve tüm dallar, diğer bazı durumlarda ortak çiftlikler vb.

Ancak demokratik olmaları için bu yönetim kurullarının, işletmenin eylemiyle en yakından ilgili toplumsal bileşimleri yansıtmaları gerektiği açıktır. Yönetimin haklı ve etkin olabilmesi için katılanların hangi oranda katılacağı tartışılır ve özellikle personelin temsili önemli olmalıdır. Bunun da çözümü güç değildir.

İşletmenin yönetiminden sonuna kadar sorumlu olan ve onun siyasetini çizen ve kendine hesap verecek yönetimi belirleyen bu yönetim kuruludur.

Yönetim çalışabilmeli ve teknik, yönetsel vb. alanlarda gerekli kuruluşlarla birlikte sorumlulukları yüklenebilmelidir.

Ya emekçilerin rolü? Sendikal örgütleri aracılığıyla tüm önemli sorunların tartışılmasına ve çözümüne katılabilmelidirler, bu sorunlar yönetimle, hedeflerle, çalışmanın örgütlenmesiyle ve kendi çalışma koşullarıyla ve doğal olarak tüm toplumsal sorunların çözümüyle ilgili olacaktır. Emekçiler aynı zamanda gerçek bir denetim de uygulayabilmelidirler.

Bunun için ne gereklidir?

— Gerçek ve sürekli bir bilgilenme ve düşündüğünü açıklama hakkının garanti edilmesi.

— Tüm bu hakları, emekçilerin gerek doğrudan gerekse seçilen temsilcileri yardımıyla etkin olarak gerçekleştirmelerini sağlayacak işletmenin gerekli her düzeyinde yapıla-

cak yasal değişiklikler. Büyük işletmelerin boyutları ve karmaşıklığı gözönünde tutulursa, emekçilerin yönetime katılmasının bazı düzeylerde milletvekilleriyle belediye meclisi üyelerini seçtikleri biçimde seçilen temsilcileri aracılığıyla gerçekleşeceği kendiliğinden ortaya çıkar.

— Bu konuda işyeri komitelerinin oynayacağı rol çok büyüktür. Bu da onların uzmanlıklarının ve ayrıcalıklarının geliştirilmesi ve gövdesiz bir baş olmamaları için uygun kuruluşlarının gerçekleştirilmesi sonucunu getirir.

— Sendikal örgütlerin özgür eylemi ve genişletilmiş hakları, emekçilerin çıkarları söz konusu olduğu her organda var olmaları, kendileri tarafından sunulan seçilmiş temsilcilerin davranışlarındaki sorumlulukları ve demokratik yaşamları çözümün vazgeçilmez unsurlarıdır.

Emekçiler, uygulanacak yasal değişikliklerin tartışılmasına doğrudan katılmalarının, yönetim kurulundaki, işyeri komitesindeki -kendilerinden emir alan onlara hesap verme zorunda olan- temsilcilerinin ve sendikal örgütlerin eylemlerinin katkısıyla işletmenin yönetiminde tam yer alabilmek için gerekli araçlara sahip olacaklardır.

— Sonuç olarak yönetimler, çeşitli aşamalardaki temsilcileri ve emekçilerin tümü arasında kaçınılmaz olarak yeni ilişkiler kurulacaktır, çünkü artık ortaya çıkan ayrılıklar karşıt çıkarılardan değil, yalnızca bakış açısındaki, kullanılan yöntemlerdeki ve işletmelerin işlevinin algılanışındaki farklardan doğacaktır. Bu küçümsenemeyecek değişiklik emekçilerin haklarının uygulanmasına ve sorumluluklara etkin katılımlarının tüm diğer koşullarını da yaratacaktır.

Bu yorumdan hareketle biçimsel, gereksiz ve ağır yüklerden kaçınılarak, etkin önlemlerle yola koyulabilecek gerekli aygıt düşüncelerde biçimlenebilir.

Elbette tüm bunları tartışmak ve sonuçları ayrıntılarına indirmek gereklidir, ancak mantıklı olarak düşünüldüğünde kurulacak olan bu türden bir şey olacaktır.

Bir makalenin sınırları diğer işletme biçimlerine uygun gelecek çözümlerin aynı derinlikle incelenmesine yetmez. Yalnızca, toplumsal nitelikte ancak bölgesel ya da yerel çapta-ti işletmeler için de temelin aynı olacağını, buna karşılık genel ekonomiyle plâna bağlılıklarında ve daha da çok yönetimlerinde birtakım ayrıcalıklar olabileceğini söyleyebiliriz. O zaman ulusal işletmelerdeki merkezî iktidarınkine benzer bir işlevi yerel kamu otoriteleri yüklenebilecektir.

Özel işletme olarak kalacaklara gelince; onların plân amaçlarına etkin bir biçimde katılmalarında ulusal işletmelerin ekonomik ve parasal olanaklarıyla ekonomide oynayacakları sürükleyici rol belirleyici olacaktır. Yönetimlerine gelince, özellikle işyeri komitelerinin denetim haklarının genişletilmesi ve sendikal özgürlüklerle emekçilerin hak ve çıkarlarının savunulması söz konusu olacaktır.

Bu fikirlerin özü 1965'teki CGT'nin 37. kongresinde onaylanan belgelerde ve «Fransa'da sosyalizm perspektifleri üzerine düşünceler ve sendikaların rolü»nde vardır.

Bu çözümler, ekonomik ve siyasi iktidarda köklü değişiklikler olduğu andan başlayarak uygulanabilir ve sosyalizmde alabildiğine gelişebilir.

Bunun, ayakları üzerinde duran bir bütün olduğuna ve bu makalenin başında hatırlatılan amaçlara cevap verdiğini düşünüyoruz. Buna «demokratik yönetim» diyoruz. Bu terim ekonomik abartmaları ve olanaksız ileri sürmeden, sorunun özünü gerektiği gibi belirtiyor.

Demokrasi, güçlü, güzel bir sözcüktür. Ülkemizde bugüne değin bu içeriği ile hiç varolmadı. Ama o denli istiyorsanız eş anlamlı bir sözcük arayabiliriz, ancak bu sözcüğün de anlamı aynı olacaktır. Oysa ki bu sözcük, CGT'nin iyeliğinde değildir. Okuyuculardan bu konuda hak isteminde de bulunmuyoruz.

Önerdiğimiz yönetim biçimine gelince, CFDT'deki arkadaşlarımıza, eğer sizin öne süreceğiniz daha iyi ve aynı zamanda somut ve gerçekçi bir öneri varsa onu da görelim di-

yoruz. Eğer birlikte ciddi bir şeyler yapabilmek için bu şekilde, olgulardan hareketle çalışırsak başarabiliriz.

V

YÖNETİM Mİ, MESLEKİ İSTEMLER Mİ?

Bize, sık sık: Sosyalist bir Fransa'da sendikaların rolünü, yönetim olarak mı, yoksa meslekî istemler olarak mı gördüğümüz soruluyor.

Bu, gerçekte varolan bir sorunu yanlış koymaktır.

Sendikal örgütlenmenin sürekli ve temel görevi, varoluş nedeni her koşulda emekçilerin çıkarlarının savunulmasıdır. Bu, bize göre sosyalist bir toplumda da geçerlidir.

Elbette toplumsallık zararına, başkasının çalışmasını sömürerek zenginleşen bir sınıfın artık varolmadığı bir toplumda, bu görevi yerine getirmenin koşulları kökten değişmiş ve alabildiğine kolaylaşmıştır.

Ama görev sürüyor.

Sosyalizm insanların yapıtıdır. Bu, birçok şeye olanak tanısa da, hiç kimseyi hatasız ve yanlıgsız duruma getiremez demektir. Hiç kimsenin ekonomik ve toplumsal siyasetin kötü yönlendirilişinden çıkarı olmasa da bu yönlendirmede yanılınılabılır, bir durum yanlış değerlendirilebilir, çünkü bu iş o denli kolay değildir.

Bir sosyalist işletmenin yönetimi yasal olarak toplum yararına etkin bir çalışma sağlamakla yükümlüdür. İlke olarak bu yönetim, aynı zamanda emekçiler için bu işletmenin sağlayacağı yararlarla da ilgilenmelidir. Ancak bunu iyi gerçekleştirememesi ve hatta kolaylık olsun diye toplumsal hakları bir miktar çiğneyebilmesi de olağandır. Ve son olarak kimse hiçbir yerde, hiçbir zaman deneysiz veya uzman olmayan

kişilerin varolmayacağını garanti edemez. Kalifiye olmak için zaman gereklidir ve bunun için ancak yerlerini hak edemeyenlerin değiştirilmesi sağlanabilir.

Başka deyişle toplumun uyumlu ve dengeli işleyişini ve gelişmesini sağlayabilmek için bir karşı ağırlık gereklidir.

Sendikalar toplumsal olaylarda bu karşı ağırlıkların başlıcalarındandır. Dolayısıyla işletmelerdeki ve tüm ülkedeki doğal demokratik yaşamlarını ve görevlerini gerçekleştirebilmeleri için gerekli tüm haklara, tüm özgürlüklere ve tüm araçlara sahip olmalıdırlar. Bu konuda bugün talep ettiklerimizden hepsi gerçekleştirilmeli ve hatta duyulur derecede genişletilmelidir. Sonuç olarak, özgür bir sendika hareketinin, grev hakkı olduğu gibi tüm diğer hakları da garanti edilmelidir.

Sendikaların başlıca düşüncesi -Biz zaten CGT'nin rolünü böyle belirtiyoruz- her koşulda ülke çapında, plânda, her işletmede ve tüm ara düzeylerde ekonominin gelişmesini sağlayan toplumsal ilerlemenin gerçekleştirilmesi olmalıdır.

Emekçilerin profesyonel yaşamları süresince ücretlerinin belirlenmesinde, yaşam koşullarında, çalışma koşullarının her görünümünde, toplumsal dayanaklarında bireysel ve kollektif haklarıyla ilgili herşeyde, sendikalar ve emekçilerin kollektif onayları ve anlaşmaları gereklidir.

Uygulaması denetimleri altında bulunacak toplumsal yasaların, kuruluşunda ve sürekli gelişmesinde etkin bir rol oynamalıdırlar.

İşletmeden ulusal plâna kadar her yerde, sendikaların ve emekçilerin bu denetimi sağlamak, bu şekilde kurulan kişisel ve kollektif hakları ve verilen sözleri uygulamak için gerekli araçlara sahip olmalıdırlar.

CGT daha şimdiden kendine ilke edindiği ve kapitalizmin güç koşulları altında bile gerçekleştirmeye çalıştığı bu eylemin sendikal demokrasinin ilkelerine uygun olarak uygulanmasını bekler.

Tüm bu düşünceler, «Fransa'da sosyalizmin perspektifleri üzerine düşünceler ve sendikaların rolü» adlı CGT'nin

yayınında vardır. Bunlar, bütün sendikal örgütler arasında bir anlaşma temeli olabileceğe benziyorlar.

Ya ekonominin yönetimi? Sendikalar bununla ilgilenmeli mi? Bu yönetimde yer almalı mı? Eğer almalıysa ne oranda ve hangi koşullarda? Veya şimdi söylenen yerde kalmalılar mı?

Yanlış anlaşılma olmaması için şunu hemen belirtelim ki, bu sorun, bir yönetmelikle çözülebilecek nitelikte değildir. Sendikal hareket dışından bir kimsenin, sendikaların ilgi alanları içine giren veya girmeyen şeyleri yukardan dayatmasını kabul etmeyeceğiz. Zaten tanıdığımız hiçbir ciddi kişi bu tür iddiaları ileri sürmüyor. Buna karar verecek olan sendikalardır. Bu konuda söylediğimiz CGT'nin sorumlu organlarının belirlediği düşüncelerdir ve tamamen ve açıkça kendi safları arasında tartışılması sürmektedir. Biz, elbette bunları diğer sendikal örgütlerle ve tüm emekçilerle tartışmaya hazırız. Bu görüşler bizim birleşik bir sendikal örgütün bağrında savunacağımız görüşlerdir. Bu örgüt, tüm diğer sorunlar gibi bu sorun konusunda da sendikal demokrasinin kurallarına göre karar verecektir.

Sendikaların yönetimde hiç yer almamaları gerçekçi bir biçimde düşünülebilir mi?

Ekonominin yönetimi iktidarda ve ulusun temsilinde yetkili organların, daha önce sözünü ettiğimiz seçilmiş emekçilerin etkin olmaya yetecek temsili ile salt bu iş için işletmeler ve gerekli diğer düzeylerde yaratılacak örgütlerin sorumluluğunda olmalıdır. Sorumlulukların karıştırılmaması gerekir.

Bu durumda bize göre, sendikalar, ne bu sorunun dışında ne de ona karşı kayıtsız olabilirler.

Ve öncelikle temel bir nedenden

Bugün bile, doğası gereği emekçiler ve sendikaların yönetime gerçekten katılmalarına olanak tanımayan kapitalizm koşulları altında da, ekonomik gereksinimlere karşı ilgisiz değiliz. Sorumlu ve gerçekçi bir örgüt gibi davranıyoruz. Demagojik istemler öne sürmüyoruz ve gerçek bir ekonomik ve toplumsal gelişme siyasetinin ne olması gerektiği konusunda görüşlerimizi güçlendiriyoruz.

Emekçilerin, ekonominin gerçek sahipleri olacakları ve toplumun sorununun, kaynaklarının herkesin yararına, en iyi şekilde kullanmak olacağı sosyalist bir Fransa'da sendikalar yabancı gibi davranamazlar. Toplumsallığın geleceği konusunda sorumluluklarının bilincinde olmayacakları düşünülemez.

Ekonomik ve beraberinde bunlara bağlı toplumsal amaçlar, her aşamada emekçilerin onayıyla, demokratik olarak belirlendiği zaman, sendikalar da bunların gerçekleştirilmesine yani kurulacak ortak yapının zaferine kendi biçimlerinde elbette katkıda bulunacaklardır. Bunu elbette büyük bir özgürlük içinde, kendi bakış açılarıyla, özgül yöntemleriyle ve en başta toplumsal alanda verilen sözlerin tutulmasını gözeterek yapacaklardır. Ancak, ortadan kaybolmayacaklardır. Ve bu sevindirici bir şeydir.

İkinci olarak da gerçek bir olgu nedeniyle.

Sendikaların toplumsal konuda her çeşit yönetim sorumlulukları olacaktır, bunları zaten şimdiden istiyorlar: sosyal sigortanın bundan yararlananların temsilcileri tarafından yönetilmesi, toplumsal alanda gerçekleştirilmesi gereken her tür şey vb. Ancak bu konu zaten açıktır.

Ekonomik alanda, işletmeler düzeyinde personel temsilcileri kimler olacaktır? Merihten gelen adamlar mı, yoksa sendikalar tarafından iş arkadaşlarının düşünceleri gözönünde tutularak ve herkesin oyuna sunularak belirlenen emekçiler mi?

Personelin tümü önünde hesap vermek zorunda olan bu temsilciler tek başlarına mı bırakılacaklar, yoksa sendikalar onlara, eylemlerini yönlendirerek yardımcı bulunacaklar mı?

Biz, bugünkü uygulamamızda personel delegeleri ve işyeri komiteleri aracılığıyla gerçekleştirdiğimizden başka bir şey yapmayacağız.

Demek ki, insanın bir düşüncesi olmalı ve onu savunmalıdır. Anlamsız bir biçimde, karşıtların yaptığı gibi davranmayıp, özel düşüncelerle katılınılmalıdır.

Bundan başka, sendikaların yönetim kurulunda doğru-
dan temsili düşünmenin yasal olmadığı *varsayılabilir mi?*

Bu tartışılıyor.

Genel olarak bakıldığında plânın onaylanması, gerçekleştirilmesi ve denetimi konusunda, sendikalar ilgili kurumlarda elbette temsil edilecek ve bu işlerde etkin ve yapıcı bir yer alacaktır.

Burada da önemli olan sendikaların, bu kurullarda kendileri dışında bir zorlama ile değil, kendi istekleriyle bulunmaları, kendi bakış açılarından hareketle tam bir özgürlük içinde davranabilmeleri ve katkılarının ana konusunun her alanda gerçekten olanaklı tüm toplumsal ilerlemeyi sağlamak olması gerekir.

İşte belgemizde bu anlamda CGT «temel yönlendirmelerin onaylanmasında ve *katkısını gerekli gördüğü ve haklarının garanti edileceği* ekonomik ve toplumsal organların yönetiminde etkin bir şekilde yer alarak bu konuda üyelerinin demokratik olarak belirlenen görüş açısını belirtecektir» diyoruz.

VI

SENDİKALAR-DEVLETLER-PARTİLER

Sosyalist bir Fransa'da, sendikaların rolünü ve onlarla devlet ve partiler arasındaki ilişkileri nasıl anlamak gerekir?

Herşeyden önce sosyalist devlet nedir? Sosyalizm taraftarı olduklarını açıklayan bazı çevrelerde bu sorundan söz

etmek, özellikle devletin varolmaması gerektiğini söylemek içindir.

Eğer bu tartışmayı kolaylaştıracak ve uydurma engelleri ortadan kaldıracaksa bu konuda birkaç ayrıntıyla işe başlamakta hiçbir sakınca yok.

Sosyalist devlet demokratik olmalıdır. Biz ne mutlak otoriteye sahip ne de inisiyatifi boğacak, herşeye yukardan karar vermek ve keyfine göre yönetmek isteyen, bürokrasiyi yaratacak abartmalı ve merkezileştirmeden yanayız.

Sonuç olarak ekonomik alanda, ortak plân çerçevesinde işletmelere en büyük inisiyatifin ve sorumluluğun verilmesinden yana olduğumuz gibi, ülke yaşamının örgütlenmesi konusunda da komünlere ve diğer bölgesel toprak birimlerine en yüksek derecede inisiyatif ve sorumluluğun tanınması taraftarıyız. Her düzeyde genel oyla seçilecek organların, işleri engelleyici denetimler olmadan, yönetebilecek tüm güce sahip olmaları gerektiğini düşünüyoruz. Bu da, günümüzde boyun eğdiğimiz kapitalist tekellerin devletin uyguladığının tam aksidir. Yurtdaşlar yalnızca yapıları denetlemenin değil, aynı zamanda bu işlerin onaylanmasında ve gerçekleştirilmesinde etkin ve sorumlu bir yer almanın da gerçek olanağına sahip olmalıdırlar.

Kişisel ve kollektif özgürlüklerin tümü ve yurtdaşların siyasî ve toplumsal hakları için garanti; Siyasi kurumlarda ve kamu yönetiminde demokratikleşme; genel oyun ve seçilen meclislerin demokratik işleyişinin tam uygulanması; yurtdaşların işlerin yönetimine etkin katkısı; geniş sendikal özgürlükler ve bunları gerçekleştirecek araçlar: İşte kamu yaşamında amaçladığımız temel gereksinimler bunlardır. Bunların tek sahibi olduğumuzu öne sürmüyoruz, aksine bu amaçların sorumlu solcu siyasi ve sendikal kuruluşların tümü tarafından paylaşılmasına seviniyoruz. Kimse «demokrasi benim...» deyip bilinçsiz oyunlar oynamasın.

Bu durumda, demek ki bir devlet gerekli.

CFDT'deki arkadaşlarımız belgelerinde, sözerk iktidar

merkezlerinin çokluğu üzerine temellenen toplumsal yapılar» (??) dan söz ediyorlar ve b   t  r anlayışlar üzerinde hemen hemen tekellerini kuruyorlar. Onlara: iyi ama! Fransa hâlâ bir ulustur. Birliğinin sağlanması gereken bir öz taşıyor. Ulusal bir ekonomi, siyaset ve kültür gerçekte var olan şeylerdir. Ulusal gerçeklik daha silinebilecek kıvama gelmemiş bir olgudur, demek zorundayız.

Sosyalist bir devletin demokratik yapısını ve niteliğini istemek bu devletin ve uygun bir merkezi iktidarın gerekliliğini ve rolünü tümüyle ya da hemen hemen parantez içine almaya, ya da devlet fikrinin kendini kuşkuyla karşılamaya götürmez.

Devletin gelecekte ne olacağı mutlaka çok önemli bir sorundur, ancak bugün için bir devlet gerekli ve günümüzde daha hiçbir ülke y  netimsiz yapamaz.

Gerçekleşebilir ve mantıklı şeyler söyleyip   nerelim.

Kapitalist devletten değişik olarak sosyalist devlet bir sömürücü sınıfın egemenliğini sağlamak zorunda olmayacaktır. Kendi doğası gereği, tüm halkın hizmetinde olacaktır. Yeni ekonomik ve toplumsal sistemin uygulayıcısı ve garantisi olarak, ekonominin yönlendirilmesinde, yönetimde ve ülkenin siyasi yaşamında elbette geniş işlevi olacaktır.

Gerçek sorun, ona, sahip olması gereken geniş demokratik niteliğini veren bu makalenin başında sayılan d  ş  n  ceri gerçekleştirecek yapı ve işleyişleri kurmaktır.

  lkeler üzerinde anlaşıyor ve ona ulaşmak istiyorsak, c  z  mlerin yaşama geçirilmesi ilgili kuruluşlarla birlikte c  z  lebilecek pratik bir sorun durumuna gelir.

Bir devlet yapısı, bir siyasi sistem tasarısı, doğaldır ki, partilerin çok özel sorumluluklarını yükseltir. CGT bu genel amaçları savunup, sendikalarla ilgili olanlarına katkıda bulunur.

Böylece siyasi partilerin rolüne geliyoruz.

Sosyalizmden yana olduklarını açıklayan sorumlu sol partiler çok partililikten yana karar alıyolar.

Bu ülkemizdeki durumu da yansıtıyor. Ve bizim düşüncemiz de budur.

İlke olarak, CGT, örgüt olarak sosyalizmden yana olduklarını açıklayan partiler arasında seçim yapmaz. İlişkilerinde açıklanan durumlara, her birinin eylemlerine ve ilkelerde en büyük uyumu ve eylemde birliği arzulayan tutuma göre tavırını belirler. Bu şimdi böyledir, ilerde başka türlü olması için neden yok.

Her partinin ülkedeki ağırlığına ve rolüne gelince, parti bu yeri ancak eyleminin ona sağladığı değerlerle elde edebilir: burada hak söz konusu olamaz, bu işleyiş partiler için de, sendikalarınki gibidir.

Biz, hiçbir zaman, demokratik yaşamın temel unsurları olan siyasi partilerin rolünü yadsıyan veya küçümseyenlerden olmadık. Partilerin, doğaları gereği yönetme eğiliminde olduklarını, ancak bunun, onların sorumluluklarının alanını daraltmak demek olduğunu söylemek saçmadır. Devleti yönetmenin ve buna bağlı olarak sosyalizmin, genel oyla ölçülen kamu bilinci temelinde kuruluşunu baştan sonra yönlendirmek, sosyalizmin kurulmasını isteyen partilerin üzerine düşmektedir.

Bu bütünlük içinde sendikaların rolü nasıl bir görünüm sunuyor? Sosyalist devlet ve partilerle hangi biçimde ilişkiler kurmaları gerekir?

Bu oldukça geniş sorundan üç temel sonuç çıkartılabilir: sendikaların bağımsızlığı, özgül rolleri ve ortak yapıya katılışlarının biçimi.

Sendikal bağımsızlık ya da şu veya bu partiye tanınan yönetici rolü? Bu konuda Fransa'da ve uluslararası plânda ne kadar da çok tartışma oluyor!..

Başka ülkelerde bunun, bizde olduğundan değişik şekilde gerçekleştiği ve bizim bağımsızlık geleneğimizi iyi tartmak gerektiği konusunda artık skandallar yaratmayalım.

Gerçekte bu sorunun çözümü her ülkede işçi hareketinin değişik tarihî gelişmesinin sonucudur ve çok uzun bir geçmişe dayanmaktadır. Geçen yüzyılda ve XX. yüzyılın başlarında bir dizi Orta ve Doğu Avrupa ülkesiyle İskandinavya'da işçi hareketi her hal ve koşulda sendikalarla sosyal - demokrat parti arasında organik ilişkinin gerekliliği anlayışla kurulmuştur. Demek bu bazılarının düşündüğü gibi bugün sosyalist olan ülkelerin bir buluşu değildir.

Bugün hâlâ birçok kapitalist ülkede büyük reformist merkezlerle sosyal-demokrat partiler arasında geçerli olan ilişkilerin biçimi, bu geleneğe bağlıdır (İngiltere, Batı Almanya, İskandinavya), bu geleneksel ilişkiler diğer yandan, elbette bambaşka bir öze sendikalarla komünist partiler arasında da vardır. Başkalarının geleneklerini bizimkileri ölçü alarak yargılamakta acele etmemek gerekir. Bunun tersi de doğrudur. Herkes kendine en iyi uyanı kendi bulmak zorundadır.

Fransa'da her şey CGT'nin kuruluşundan beri bambaşka biçimde olmuş ve konfederasyonun tüm gelişimine damgasını vurmuştur. Bizde sendikal örgütlenmenin bağımsızlığı fikri ve uygulaması doğru olarak ve köklü bir biçimde yerleşmiştir. Bu bizde oldukça başarılı olmuştur ve bize göre iyi bir gelenektir.

Hiçbir ciddi kafa, tekrar bu konuya dönülebileceğini düşünemez. Sendikaların mutlak bağımsızlığı sorunu ne bugün için ne de gelecekte tartışma konusu değildir, bu, Fransız işçi hareketinde yoluna konmuş bir sorundur.

Bize göre, sosyalist bir toplumda sendikaların özgül rolü en başta emekçilerin çıkarlarını savunmak olarak kalacaktır. Bunu bir önceki makalemizde işletmelerin yönetimi konusunda görmüştük. Bu, daha genel olarak toplumsal yaşamın her alanında doğrudur, çünkü, sendikaların emekçilerin maddî ve kültürel yaşam koşullarını etkileyen tüm toplumsal sorunların çözümünde önemli rolleri vardır.

Biz kendimize göre sendikal örgütlenmenin ilgi alanlarının neler olduğunu belirleyip, sendikalarla partilerin birbirlerine karşı rollerini ve sorumluluklarını ayırınca CFDT'deki arkadaşlar burada onların rolünün Makyavelist bir biçimde azaltılması amacını seziyorlar.

Her sendikal örgüt eylem alanının ne olup olmadığına karar vermekte özgürdür.

Eğer CFDT'deki arkadaşlar örgütlerinin partilerle aynı rolü oynayabileceğini, aynı tür sorumlulukları yüklenebileceğini düşünüyorlarsa bunda özgürler.

Biz, CGT'de sendikayı, yeğledikleri parti ne olursa olsun, en büyük sayıda emekçiyi ortak çıkarları için bir araya getirebilecek bir sınıf ve kitle örgütü olarak tanımlıyoruz. Eylem alanımızı bu biçimde belirlememize neden olan, örgütümüzün bu niteliğini ve kitle tabanını koruma kaygusudur. Biraz da sağduyu.

Sendikal örgütlerle siyasi partiler arasındaki farkı ve buna bağlı olarak her birinin sorumluluğunun ayrı bir yeri olduğunu belirlemek bir gerçekliği kabul etmektir.

Bu, ikisinden birinin önemini azaltıyor mu? Her ikisi de gerekli ve birbirini tamamlayan örgütlerdir.

Bu durumda bağımsızlık, soyutlanma, kayıtsızlık ve sorumsuzluk demek değildir.

Sosyalizm, ona ilgi duyan tüm toplumsal güçlerin (yani halkın büyük çoğunluğunun) ve onları temsil eden demokratik örgütler bütünlüğünün ortak yapıtı olacaktır.

Bundan kimsenin emekçiler kadar çıkarı yoktur. Onlar, sosyalizmin aktif yaratıcıları olacaklardır. Kim sendikaların onların tüm payını alabileceğinden kuşkulabilir?

Gerçekte sendikaların görevlerinin iki görünümü vardır, herşeyden önce emekçilerin çıkarlarını gözetmek ve korumak, aynı zamanda demokrasinin ve sosyalist yönetimin etkinliğini garanti edecek, hataları yenecek güçlü bir araç olmak.

Sendikalar bu kuruluş görevinin zaferine, demokratik olarak kendi katkılarıyla belirlenen amaçlara ulaşılmasına katılacaklardır. Emekçi kitlelerin örgütlü gücü olarak, emekçiler tarafından ve emekçiler için kurulan toplumun elbette temel direklerinden biri olacaktır.

Sendikaların -içlerinde erimeyecekleri- devlet organları ve -bağımlı olmayacakları- iktidar partileriyle yardımlaşmaları, sendikal demokrasi araçlarıyla kendi özgül durumları ve değişiklikleri temelinde kendi kendine karar veren bağımsız örgütler olarak karşılıklı istekle kurulacaktır.

Bu bizim görüşümüzdür, başkaları sorunu daha değişik görebilirler, uygulama sözü uzatmayacaktır...

Sendikalar, ancak sosyalizmde tüm güçlerini gösterebilir, asıl görevlerini en geniş biçimde gerçekleştirebilir ve doğaları gereği içlerinde dinamizm, insanlık ve yardımlaşma adına varolan özün meyvalarını toplayabilirler.

VII

NE İSTEDİĞİNİ BİLMEK

Günümüzdeki olaylar, şimdiki meslekî istemler eylemiyle olduğu kadar, büyük toplumsal değişimler için savaşımıyla da ilgili düşünceler doğuruyor.

Toplumun, ilerici yönde her ciddi değişimi ve özellikle de toplumun sosyalist dönüşümü ancak, yalnızca işçi sınıfının değil tüm halkın çoğunluğunun istek ve katkısı büyüklüğünde bir kitle savaşımının sonucunda gerçekleşebilir.

CFDT'deki arkadaşlar, sosyalizm üzerine yazdıkları belgede, bizim «Çoğunluğun arzusu» terimini kullanmamıza şaşırdıklarını belirtiyorlar. Bu tür değişikliklerin halkın çoğunluğuna karşı gelen bir azınlığın isteği sonucunda gerçekleşebileceğini mi düşünüyorlar? Peki ama hangi araçla.

Ağızlarından «kitleler»i düşürmeyen ama gerçekte bunun ne olduğunu bilmeyen kişiler vardır.

Ülkede ekonomik iktidarı ve siyasî iktidarı tüm araç-

larını elinde tutan, sermayenin belirleyici gücü büyük burjuvaziye tecrit etmek için yeteri kadar geniş ve bu düşünceye kazanılmış büyük güçleri birleştirmeden Fransız toplumunun dönüşümünün başarıyla sürdürülebileceği öne sürülemez.

Bu da milyonların, birçok milyonun hesabını yapabilmek gerektiğini gösterir.

Ve bu milyonlarca erkek ve kadın içinde işçiler olduğu gibi tüm katmanlardan diğer emekçilerin de büyük çoğunluğu ve kır orta sınıfları denilen bölümün de, mümkün olan en büyük kısmı vardır: kazanabilmek için tüm bu insanlar gereklidir.

Temelde aynı sorunu meslekî istemler için savaşım sözü konusu olduğunda da görüyoruz. Ancak ilgili tüm emekçileri birleştirip, güçler ilişkisini hesaba katıp, diğer emekçilerin gerekli desteği ve kamuoyunun anlayışı sağlandıktan sonradır ki her duruma uygun bir savaşım biçimi seçilebilir, her hangi bir zamanda, her hangi bir şey yapılmaz.

Oysa patronlar düzeni ve iktidar bu durumdan tedirgindir.

Meslekî istemler konusunda araç olarak belirledikleri kısıntıları dayatmaya kararlılar, ancak emekçilerin buna vereceği cevaptan korkuyorlar.

Daha genel sorunlara gelince, herşeyi bizim gibi görüyorlar; çözemedikleri büyüme sorunlarının birikimi ve «bu böyle süremez» düşüncesinin güçlenmesi...

Çöküşü geciktirmek, tüm güçlerin birleşmesini engellemek zorundalar. Bir korku ve güvensizlik ortamı yaratmakta ve baskıcı önlemlerin koşullarının yaratılmasında çıkarları var.

İşte siyasi provokasyonun rolü burada başlıyor.

Renault'daki özel polisin katil kurşunu rastlantısal bir olgu olarak kabul edilemez.

Bu daha çok bir işarettir. Goşist grupların kışkırtıcı eylemleri buna fırsat veya bahane yaratıyor: aynı şey 8 Mart'ta Renault'daki adam kaçırma olayında da gerçekleşebilirdi; aynı tür kışkırtıcı eylemler olan bu iki komando operasyonu arasında temel bir ayrıcalık yoktur.

Durum ciddidir, emekçiler ve tüm demokratlar bu tür eylemlere, bir azınlığın eylemlerini kitle eyleminin yerine koymayı amaçlayan ve böylelikle iktidarla patronların amaçlarına hizmet eden tüm maceracı eylemlere karşı hazırlıklı olmalıdır.

Goşizmin de bir maddi temeli olmalıdır. Biz bu temeli uzun süreden beri özellikle de 1968'den beri belirttik. Yeni tabakaların toplumsal mücadeleye girişi, beraberinde kaçınılmaz olarak sabırsızlıkları, deneysizlikleri getirmektedir ve bu yalnızca bir yaş sorunu değildir. Sınıf savaşımı öğrenilen bir şeydir ve bu yeni toplumsal güçleri eğitmek örgütlü işçi hareketinin görevidir. Hiç bir emekçiye, hiç bir genci yanlışlar içine terkedemeyiz. Ancak, bu elbette sabırsızlık ve deneysizliğe övgü yağdırmakla ve karışıklığın sürmesine katkıda bulunmakla gerçekleştirilmez.

Bu deneysizliğin kesinlikle yönlendirilip kullanıldığı temel olgusu da unutulamaz veya bu konuda susulamaz. Herkes masum değildir, siyasi kışkırtma günümüzde vardır ve yeni bir şey de değildir. Bu, uzun zamandan beri burjuvazinin bir silâhıdır ve o, yalnızca çok iyi bildiği yöntemleri geliştirmekle yetinmiştir.

Zor, kışkırtma ve baskı merdiveninin halk kitlelerini bölmeyi ve nüfusun en geri katmanları arasında tüm sol güçlerin saygınlığını azaltmayı amaçladığı -daha önceki deneylerden- bilinince, tüm soldaki demokratik örgütlerin görevleri, bunu başarısızlığa uğratmaktır. Goşizm konusunda en ufak kararsızlık, en ufak hoşgörü gericiliğin amaçlarına hizmet

eder.

Solun önemli siyasi ve sendikal örgütleri ve özellikle CF-DT goşist gruplardan, işçi eyleminin bir parçası ve ayrılıklardan da yalnızca taktik ayrılıklar olarak söz ederken kargaşahğı körüklüyorlar.

Bu örgütler, goşist grupların ortak eyleme katılmaları konusunda ısrar ederek ve konuyu, gerekli ortak davranışları geri çevirmek için bir bahane olarak ileri sürerek, hareketin tümüne büyük zarar vermekteler.

Goşizm konusunda bu tavır, daha 1968'de önermiş olduğumuz solcu parti ve sendikaların birliğinin reddedilmesinde bahane edilmişti. Bu birlik o günkü durumda bambaşka bir çıkış kapısı açabilecekti.

Herkesin bundan ders çıkarması yararlı olur. Bu gün de bu tür ısrarları sürdürmenin gerçek anlamını herkes kendine sorsun.

Meslekî istemler uğruna mücadelenin zaferini ve toplumun değişimini istemek, gerekli güçlerin birliğini, yani onları temsil eden siyasi ve sendikal güçlerin bağlaşıklığını ve temelde halk kitlelerinin birleşmesini şart koşar.

Hiçbir bahane ile bu konuda engel çıkartılamaz. Ne istediğini bilmek ve ona göre davranmak gerekir.

VIII

SOSYALİST ÜLKELERİN DENEYİMİ

Sosyalizmden söz ettiğimiz zaman bize sosyalist ülkelerin çeşitli yönleri üzerine sorular soruyorlar.

Bunu anlıyoruz. Bunu önyargılı da olsa yapanların çoğu, tamamen iyi niyetle hareket ediyorlar ve bu ilgililerinde haklılar.

Her çeşit burjuva sözcüsünün bambaşka amaçlarla bu konuda kötü niyetli kampanyalar açması da en az bunun kadar anlaşılabilir bir şeydir: Görevlerini yapıyorlar. Onların dedeleri sosyalizme, daha düşünce halinde iken bile çamur

atıyorlar ve bu yöndeki ilk girişimleri kurşunluyorlardı. Sosyalizm, dünyada varlığını sürdürüp güçlendikçe, onların torunlarının kini de giderek büyüdü. Aristokrat ve feodal Avrupa'da 1789 Fransız Devrimi'nden nasıl söz ediyorlardı.

Ülkemizin sosyalist dönüşümünden yana olduklarını öne sürenlerden, bu konudaki görüşlerimiz ayrı kalmayı sürdürse de, gerekli birliğin önüne bu sorunu yapay bir engel olarak çıkartmamalarını istememiz doğaldır.

CFDT'deki arkadaşlar bize, kuşkulu bir biçimde, yararlanmamız gereken «sosyalizmin uluslararası deneyimi»nden ne anladığımızı soruyorlar.

Çok basit sevgili arkadaşlar, dünyada var olan sosyalizmin deneyimini. Bu deneyimin ortak ve temel olanı gibi, ayrı ve değişik yönleriyle birçok ülkede gerçekten var olanını. Büyük olumlu sonucu ve aynı zamanda olumsuz yönünü, bize ışık tutan yönünü olduğu gibi, karanlıklarını da.

Var olmayandan ders alınamaz.

Fransa'da sosyalizmin, ülkemizin özelliklerini, tarihini, geleneklerini gözönünde tutan yöntem ve koşullarla çözümlemeceğini söylediğimiz zaman, bir dileği, bir iyi niyeti değil bir gerekliliği vurguluyoruz. Gerçekten sosyalizmi isteyen bir kimsenin, bunu, ülkemizin ve çağdaş dünyanın gerçeklerinden hareket etmeden tasarlaması olanaksızdır. Biz, sosyalizmi gerçekleştirmek isteyenlerdeniz.

Şimdi sosyalist olan ülkelerin aldıkları yol, karşılaştıkları sorunlar, aradıkları, denedikleri, vazgeçtikleri, kabul ettikleri çözümler üzerine, değişik tarihî ve ulusal koşullar gözönünde tutularak düşünmenin, bize kendi yolumuzu çizmede değerli yardımı olacağı açıktır.

Ve eğer, ülkemizde sosyalizmin özgül çizgileri varolacaksa, kaçınılmaz olarak bunun en az tüm sosyalist ülkelerde ortak olan yönü de, yani koşullardaki değişiklik ne olursa olsun, burjuvazinin ekonomik ve siyasi iktidarının yok olacağı,

bu iktidarın, başta işçi sınıfı olmak üzere halka devredilmesi de varolacaktır.

Bizi, örneğin CFDT'den özde ayıran ,mekanik olarak ülkeye taşımak istediğimiz özel bir «Modeli» düşünmemiz değildir. Biz, «model»lere inanmıyoruz. Ülkemizde, uygun ve olanaklı olanın, sosyalist ülkelerin varolan deneyiminin tüm uygun alanlardaki yararı gözönünde tutularak gerçekleştirilmesinden yanayız. Zaten gerçeği söylememiz gerekirse, eğer yazdıklarına bakacak olursak, bu model fikrine daha yatkın olanların CFDT'deki arkadaşlar olmaları gerekir, çünkü yöneticilerinin birçoğu, bu kitapta, gözlerini Yugoslavya'ya diktiklerini söylüyorlar...

Bizi onlardan ayıran, sosyalist ülkeler konusunda değişik bir tavır ve onların varlığıyla, yapıtlarının tarihî önemi konusunda değişik bir değerlendirmedir.

Bazı sorunların çözümünde başka türlü davranabileceğimizi düşündüğümüz, bazı olumsuzlukların nedenlerini aradığımız, belirli sonuçlar üzerinde şu veya bu sosyalist ülkedeki yoldaşlarımızla aynı düşüncede olmadığımız ve bunu -gerekli gördüğümüz zaman- onlarla özgürce tartıştığımız ve bunu tüm halka duyurduğumuz zaman, tüm onları uluslararası işçi hareketine karşı sorumluluklarımızın bilincinde olarak ve belli bir alçak gönüllülükle yapıyoruz. Nedenini söylemek gereksiz.

Bunu, herşeyden önce, bazılarının garip bir şekilde unuttukları bir nedenle yapıyoruz. Sosyalist ülkelerin emekçileri, burjuvaziye iktidardan alaşağı etmeyi başarmışlardır, biz ise daha değil.

Elbette bunun neden böyle olduğunu açıklayan bir sürü objektif tarihî neden vardır ve herşeyden önce, kapitalizmin kalelerinden birinde yaşamamız olgusu vardır. Sınıf savaşı burada canlı, karışık ve çetindir ve işçi eyleminin kendi içinde de engelleri eksik değildir.

Başka yerlerde koşullar değişik olmuştur. Ancak, işte biz

özellikle, bu amaca ulaşmanın ne denli güç ve belirleyici olduğunu kendi deneylerimizden bildiğimiz içindir ki bu küçük ayrıntıyı unutmuyoruz.

Sosyalist ülkeler ve en başta Sovyetler Birliği, devasa bir yapıt gerçekleştirmişlerdir. Tarih sosyalizmin, birkaç istisna dışında, korkunç derecede fakir, geri kalmış ülkelerde, cehalet batağına saplanmış halklar tarafından başarıya ulaştırılmasını istemiştir. Sosyalizm, bu ülkeleri kısa vadede çağdaş ülkeler durumuna getirmiştir. Emekçilerin toplumsal koşullarını, yaşam ve kültür düzeylerini, toplumdaki rollerini değiştirmiştir. Hiçbir zaman yeni bir toplumsal rejim ülkeleri ve halkları bu çabuklukta başkalaştırmamıştır.

İyi niyetli ve biraz bilgili hiçbir insan bu gerçeği yadsıyamaz. Ancak, bu yapıtın gerçekleştiği koşullar, buna karşı duyulan hayranlığı arttırıyor. Yoldaşlarımız yalnızca trajik bir kalıtımın sonuçlarını yüklenmek, yalnızca yapıtlarının önünde durmaktan vazgeçmeyen bir burjuvazinin düşman güçleriyle mücadele etmek zorunda değillerdi, onların karşısında tüm güçlerini birleştirmiş ve kısılcacını, ancak yenilip, alan kaybettikçe gevşeten kapitalist dünya vardı.

SSCB'nin tarihinde bu denli büyük yer tutan tüm bu olayları derin bir saygı duymadan nasıl düşünebiliriz? Halklarının maruz kaldığı katliamları, yüklenmek ve taşımak zorunda oldukları yıkıcı savaşları, açlıkları ve ablukaları... Jaures'in dediği gibi, dünya kapitalizmi ilk olma onurunu onlara pahalıya ödetti. *Ama bunu yaptılar*, dünyada hiçbir emekçi bu yüceliği unutamaz. Bu onur, tüm insanlık tarihinde onlara aittir.

Bu koşullar altında kurmak zorunda oldukları, şimdiye dek hiç varolmamış bir toplumdur. Onlardan önce hiç kim-
senin geçmediği yolları, bazan el yordamıyla, elbette yanlışlıklar ve yanılgılarla ve gene elbette önlenebilecek olan hata ve yanlışlarla (bunun, uzaktan ve yıllar sonra söylenmesi ko-

lay) ama zaferle, gururlanmakta haklı oldukları bir bilançoyla keşfettiler.

Bu koşullarda tüm bunları sağlayabilmesi için, sosyalizmin bağrında olağanüstü güçler ve olanaklar taşıması gerekmez mi?

Bu bilançonun kuşkusuz en önemli yanı sosyalizmin var olması, bir ülkeler topluluğu, büyük şeyler gerçekleştiren güçlü bir ortaklık görünümü arz ederek, uluslararası ölçekte sınıf savaşımının koşullarını alt üst etmesidir.

Gezegennemizde daha yarım yüzyıl önce sermayenin egemenliği sürüyordu. Günümüzde bir milyardan fazla insan onun boyunduruğundan kurtulmuştur. Sömürge imparatorlukları batmış ve büyük kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşımı daha önce görülmemiş bir yoğunluk ve düzeye ulaşmıştır.

Eğer bizde, diğer başka ülkelere daha az sert olacaksa, eğer değişik, daha az acılı yolları düşünebiliyorsak, eğer sosyalist Küba ABD'den 250 km. uzakta varlığını sürdürebiliyorsa, bunlar SSCB ve sosyalist ülkeler varolduğu ve onların emekçileri, tüm diğerleri için yolu açtığındandır.

Buna karşın saygı duymak ve bunun bir miktar saygıyı hak ettiğini düşünmek zayıflığından (!) kendimizi kurtaramıyoruz.

Yargılama özgürlüğümüz (aynı zamanda CGT'nin tüm üyelerinin), bağımsızlığımız ve sosyalist ülkelerdeki yoldaşlarımızla eşitlik ve kardeşlik temelindeki ilişkilerimiz yapay değildir. Onları temel ve yıkılmaz bir dayanışma, görev duygusundan ayırmıyoruz.

Sosyalist devrimi daha ilk adımlardan bugüne dek destekleyen Fransız sendikal örgütünün üyeleri olmaktan kıvanç duyuyoruz. Bu açık görüşlülüğe sahip olan büyüklerimizle onur duyuyor ve onların izinde yürüyoruz.

Onu ezmek isteyen kapitalizme karşı, yükselen sosyalizmden yana olduk. Bunu kolay zamanlarda olduğu kadar en zor kargaşa dönemlerinde de gerçekleştirdik.

Her noktada bizim gibi düşünülmesini istemiyoruz, ancak, onu daha önce kuran ülkeler üzerinde nesnel bir yargıya varmadan sosyalizm için mücadele etmenin çok zor olduğu düşüncesindeyiz.

Bazı şeyleri de onaylamamamıza izin verin. Bugün birçok kişi (ve bu bazen SSCB ile mücadele etmek içindir...) Ekim Devrimi'nden sonra olduklarını açıklıyorlar. Bunlar devrim zamanında bu denli çok değildi ve üzülerek söylüyoruz ki 1917'den soğuk savaşın sonuna dek uzun süre yanlış safta bulunan sendikal örgütler vardı. Birlikte ilerlemeye çalıştığımız için sık sık, «silahlar patlarken ne yapıyordunuz?» diye sormayı sevmiyoruz. Ancak bugün bazılarının SSCB'nin ve sosyalist ülkelerin önünde, kurumlu profesörler gibi: Hadi hadi iyi çalışmış olsaydınız... Nasıl! tüm yaptığınız bu mu? Ama siz sosyalizm yapmayı bilmiyorsunuz! demelerini de çok yersiz buluyoruz.

Bize gelince, sosyalist ülkelerin sendikalarıyla çok iyi dayanışma içindeyiz ve bu bize ülkelerinin zengin gerçekliklerini tanıma ve zengin düşünce alışverişini sağlıyor. CFDT'deki arkadaşların, örneğin SSCB'ne gidip orada gördükleri konularda, ayrıldıkları noktaları da belirterek yapıcı eleştiriler getirmelerini takdir ederdik.

Sosyalizmi amaçlayan sendikal örgütlerin, sosyalist ülkelerin sendikalarıyla ilişkilerin geliştirilmesinde, onların sorunları ve ulaştıkları sonuçlar konusunda nesnel olarak bilgilennemelerinde yarar vardır. Onlarla tartışmanız, ancak o zaman yapıcı, kardeşçe bir nitelik alır.

Ve eğer başkalarının deneyimini aynı şekilde değerlendirmemeyi sürdürüyorsak, bu bizim ülkemizde, birlikte yapacağımız çalışmada anlaşmamamızı gerektirmez.

IX

NASIL?

Bundan önceki makalelerde ülkemizde sosyalizmin perspektiflerine değgin en önemli sorunların birkaçını, CGT'nin bakış açısıyla gözden geçirdik: özünde sosyalizm nedir, gerekli mekanizmaların uyumluluğundan, çağımız Fransa'sında sosyalist bir toplumun yöntemlerinden ve özellikle de sendikaların rolünden ne anlıyoruz.

Aynı zamanda birçok kişinin sorduğu sorulara cevap vermeye ve başka dünya görüşleri ile aramızdaki ayrıcalıklardan birkaçını belirtmeye çalıştık. Elbette tüm bunlar, ortak düşünceye ve tartışmaya açıktır. Tek amacımız bu tartışmaları kolaylaştırarak açık temeller üzerinde yapıcı bir çalışma sağlamaktır. Kuşkusuz ki daha söylenecek çok şeyler var.

Ama geldiğimiz bu noktada büyük sorun *ona nasıl ulaşmalıdır*.

Sosyalizm üzerine, şu veya bu sorunun nasıl çözüleceği üzerine, şu veya bu sistemin nasıl çalışacağı üzerine kendini kaybedercesine tartışılabilir. Bu elbette önemsiz değildir. Çünkü bu şekilde kafalardaki düşünceler ilerletilip bakış açıları birbirine yaklaştırılabilir, yine de temel yönlendirmeleri belirtmekten fazlasını yapmayı ummak ve her şeyi çalar saat gibi önceden ayarlamak istemek çok tehlikeli olacaktır.

Ama bu tartışmalar, eğer, somut savaşım perspektiflerine ve uygulanabilir bir yol önerisine varmadan, düşünce bulutları durumunda kalırsa yalnızca çok küçük bir önemleri olacaktır.

Birinci soru : Ülkemizde doğrudan sosyalizmi kurmanın koşulları halen var mıdır?

Görünüşe göre şimdilik hayır. Koşullar olgunlaşıyor ve bu bile yeterlidir. Maddi ve özellikle ekonomik koşulları uzun zamandan beri varlıklarını sürdürüyorlar, ancak siyasi koşullar henüz yok.

Yineleyelim, sosyalizm bir azınlığın eylemiyle gerçekleşemez. O, ancak halkın çoğunluğunun isteğinin sonucu olabilir. Daha buraya varamadık.

İkinci soru : Öyleyse buraya nasıl varılabilir ve hemen şimdi ne yapılabilir?

Bize göre, varolan durumdan hareket etmek gerekir. Fransa, ekonominin özünü, tüm kumanda kollarını elinde tutan ve bu korkunç eylem araçlarını bencil çıkarları için kullanan, küçük sayıda bir malî sermayedarlar ve dev sanayiciler grubunun egemenliği altındadır.

Herşey bu amaca bağımlıdır.

Emekçilerin gerek çalışmalarında gerekse yaşamlarındaki çıkarları ayaklar altına alınmıştır. Bu, diğer emekçi katmanlar, köylülerin büyük çoğunluğu ve kent orta sınıfları için de, yani nüfusun çoğunluğu için de geçerlidir.

Eğer günümüzde meslekî istemler için eylem, bu büyük silindire karşı durabilmek ve sermayeyle hükümeti bir takım ödönlere zorlamak için mutlak gerekliyse de, toplumun önünde duran büyük ekonomik, toplumsal, insanî, kültürel ve moral sorunların hiçbirisi, malî ve sınaî ayrıcalıkların ekonomik ve siyasi iktidarlarına saldırmadan çözümlenemez.

Bu sorunlar -ve onlar arasında özellikle en çok emekçileri ilgilendirenler- çözümlenebilir; Çağımızda Fransa gibi bir ülke bunun olanaklarına sahiptir. Ancak araçları ele geçirmek gerekir, bu da *ekonomik planda* kilit sektörlerin ulusallaştırılmasını, ekonominin temel kumanda kollarının ulusun sahipliğine verilmesini emreder. Ayrıca,

— Emekçilerin ve sendikal örgütlerin etkin, gerçek katkısı ve denetimiyle bu sektörlerin demokratik yönetimini örgütlemeyi,

— Buna dayanarak demokratik olarak onaylayıp gerçekleştiren, denetlenilen bir plan gereğince emekçilerin, halk kitlelerinin ve ülkenin çıkarlarına uygun ekonomik ve toplumsal gelişme sağlamayı da şart koşar.

Siyasi planda emekçilerin ve çalışan nüfusun isteğine dayanan ve onların çıkarlarını temsil eden, her alanda ve her

düzeyde kamu işlerinin yurtdaşların geniş katkısıyla demokratik yönetimini sağlayan yeni, demokratik bir iktidarın kurulması, yani kapitalist tekellerin egemenlik araçlarının ellerinden alınması ve onların iktidarının yerine bizim, ekonomik ve siyasi demokrasi dediğimiz şeyin geçirilmesi.

Bunu gerçekleştirecek toplumsal güçler vardır ve birleşebilirler. Ülkeyi bu yeni yola sokmakta ve böylece en yakıcı sorunlarına herkes için yararlı ortak çözümler bulmakta çıkarları vardır. Birlikte buna ulaşacak ağırlığı meydana getiriyorlar.

Böyle bir perspektivin gerçekliğini de bu sağlar.

Bu amaca ulaşılması küçük bir değişiklik olmayacaktır; çünkü bu, emekçilerin yaşamlarının başlıca alanlarında ve iş hayatlarındaki durumda hissedilir biçimde düzeltmelere başlanmasına olanak verir.

Çünkü, malî güçlerin etkisinin azaltılıp giderek ortadan kaldırılmasından etkilenip zayıflayan, sermayenin belirleyici güçleri olacaktır.

Çünkü, ülkenin bu şekilde yönlendirilmesi büyük bir halk atılımını uyacaktır. Bu da, bu yönlendirmenin gerekli dayanağı olacaktır.

İşte burjuvazi ve gericiliği tecrit etmek ve sosyalizmin gerekliliği düşüncesini yaygınlaştırmak için daha uygun koşullar böylece yaratılmış olacaktır.

İşte biz, bu temel aşamayı, bu anlamda *geçiş* aşaması olarak nitelendiriyoruz.

CFDT'li arkadaşlar her tür geçiş aşaması düşüncesine karşılar. Bunun sosyalizmin gündeme alınmasını geciktirmek ve hatta «sosyalizmi kaçırmak» olduğunu düşünüyorlar.

Onlara göre doğrudan sosyalizmin kurulması amaçlanabilir ve bu geniş bir «mücadelenin gelişmesiyle bilinçlenme evrimi» aracılığıyla gerçekleştirilebilir.

Gerçekte onlar, sosyalizmden yana olmayan 1970'de karar verdiler ve bunu da ya hemen istiyorlar ya hiç... Biz ka-

rarı alalı biraz uzun zaman oluyor ve onlardan daha az aceleci değiliz, ancak herşeye karşın, biraz da gerçekliği hesaba katmak gerekir.

Günümüzde emekçilerin, meslekî istemlerinin savunulması dışında kendilerine sordukları soru: bu durumun nasıl sona erdirileceği, bize ağır gelen bu yükten, patronların hizmetindeki bu gerici iktidardan nasıl kurtulanacağıdır. Bu iktidarın, günümüz koşullarında ücretliler için, halk için, onların; işlerin yönetiminde ve toplumda yerlerini alacakları biçimde hareket edecek bir hükümetle nasıl değiştirileceğidir.

Onlara: Bunu bilmek istemiyoruz, bu alanda hemen önecek bir şeyimiz yok, sosyalizmin ilerlemesi için çalışalım, meslekî istemler için eylemden başka bugünden yarına başka yapılacak bir şey yok, diye cevap verilemez.

Buna karşılık, solun birliğinin, sendikalarla veya sendikalar dışında ortak bir hükümet programının sözünü bile duymak istemeyen CFDT'nin anlaşılmasız önerisi bu anlama gelmektedir.

Bu şekilde davranmak kendini gerçek yaşamın, emekçilerin günümüzdeki genel düşüncelerinin merkezinin ve ülkede olan bitenin dışında bırakmaktır.

Bu elbette CFDT'li arkadaşların hakkıdır, ancak, o zaman, zaten oldukça bulanık bir şekilde övdükleri sosyalizm tüm yoğunluğunu kaybedip, bir yolu ve uygulanabilir amaçları olmayan bir tasarım olarak kalır. CFDT'li arkadaşların olguları gözönüne alacaklarını umalım.

Bize gelince, biz somut bir perspektiv, bir çıkış yolu, ülke yaşamının bugünkü olay ve verilerine doğrudan bağlı bir çözüm sunuyoruz. Günümüzde ele alınan birleşme çabalarına tüm güçlerimizle katılmakta kararlıyız ve emekçileri bu amaç için savaşım vermeye çağırıyoruz.

X

KIMİNLE BİRLİKTE NE YAPMAK İÇİN?

Bağlaşıklar söz konusu olduğu zaman CFDT'li arkadaşlar yüzlerini buruşturuyorlar: Bundan söz edildiğini duymak istemiyorlar. Daha önce gördüğümüz gibi gerekli ve gerçekleşebilir olmalarına karşın geçişin somut amaçlarını görmek istemiyorlar. Temelde bu aynı mantığın sürmesidir.

Ancak bu, aramızdaki temel ayrılıklardan biri olduğu ve açık ortak perspektivlerin belirlenmesine engel olduğu için üzerinde tartışalım. Ve burada da, gerçeklikten hareket edelim.

Gerekli köklü değişiklikleri demokratik olarak dayatabilmek için yeterli gücü yaratmak amacıyla, halkın büyük çoğunluğunu toplamaktan söz etmek, zorunlu olarak bağlaşıklık fikrini de beraber getirir. Çünkü halkın çoğunluğu birçok değişik toplumsal sınıf ve katmanlardan meydana gelir.

Hiçbiri, hatta en güçlü ve en türdeş olan işçi sınıfı bile, sayıları en fazla olan değişik katmanlardaki ücretli emekçilerin tümü bile kendi başına bu iş için yeterli değildir. Ülkeimizin yapısı budur, bilmemezlikten gelinemez.

Bağlaşıklar sorunu, demek ki herşeyden önce yekdiğerine gereksinim duyan ayrı toplumsal güçlerin ittifakı sorunudur. Elbette bu güçlerin her noktada multaka birbirine uymayan özgül çıkarları vardır. Anlaşabilecekleri ortak çıkarları var mıdır? Cevap evettir.

Bunun ilk nedeni, temel güçlüklerin kaynağının aynı olmasıdır: Ekonominin ve devletin kumanda kollarını elinde tutan azınlık, bunu, ancak nüfusun tüm çalışan katmanlarını ezerse, kendi bencil çıkarları için kullanabilir.

İkinci neden de bu ağır baskıdan kurtulduktan sonra, ülkenin gelişimini yönlendirmenin ve önündeki büyük sorunları, halkın tüm katmanlarının yararına çözebilmek için onun güçlü araçlarının kullanılması olanağıdır.

Bu güçlerin karşılıklı yararını şart koşan bir bağlaşıklık nasıl ve hangi ilkelerden hareketle yaratılabilir?

Sorunların açıklık ve açık kalplilikle belirlenmesi herkesin yararınadır. Emekçiler değişikliğin temel gücüdür, en sert sömürüye maruz kalan onlardır. Onların istemlerinin karşılanması, hem tüm toplumsal ilerlemenin ilerletici bir unsuru, hem de ekonomi için güçlü bir uyarıcıdır. Ekonomik ve siyasi yaşamın demokratikleştirilmesi, onların ülke işlerinin yönetiminde hakettikleri yeri gerçekten almalarını sağlayacaktır.

Bu temeller üzerinde emekçiler, bağlaşıklarının yasal çıkarlarına cevap veren çözümleri sonuna dek anlayıp destekleyeceklerdir. Bulunacak çözümler emekçilerin değil, kapitalist tekellerin zararına olmalı ve günümüzde uygulanan ekonomik, toplumsal ve kültürel siyasete temelden değişik bir yönlendirme getirmelidir.

Burjuvazi birbuçuk yüzyıldan beri, köylüleri; topraklarını ellerinden almak istediklerini öne sürerek, işçilere karşı kışkırtmaya çalışıyor. İyi ama, küçük ve orta köylüleri işletmelerinden kovan kimdir? Kapitalizm olmasın?

Aynı şey zanaatkârlar ve küçük tüccarlar için de söylenebilir. Her ikisi de bu malî krallıklardan ne bekleyebilir? Ancak işçi sınıfının yanında bir çıkar yol bulabilirler. Tarımın çağdaştırılması, zanaat ve ticaretin ekonominin gereklerine uygulanması sorunları, gerçek ve karışık sorunlardır. Büyük sermayenin yağmasına bir kez son verildi mi, bu sorunlar tümüyle çözümlenip bu toplumsal sınıf ve katmanların ulusal ekonomiye etkin katkılarına, nüfusun gereksinimlerinin karşılanmasına ve bundan doğacak değişimlerin ortaya çıkardığı sorunları insancıl bir biçimde yoluna koymaya olanak tanır.

İşçi sınıfının sendikal örgütü olan CGT'nin görevi, ücretli emekçilerin çıkarlarının savunulmasıdır. Konfederasyon bu sorunları somut olarak çözme amacıyla değildir, ancak bu konuda kayıtsız da değildir ve emekçilerin haklarına ve çı-

karlarına saygılı ilerici çözümleri bir bağlaşıklık çerçevesinde destekleyebilir.

Ülke yaşamında sayıları ve önemleri giderek artan aydınlar konusunda ise, sorun başka bir biçimde kendini gösterir. Bunların içlerinden birçoğu ücretlidirler. Diğerleri serbest meslek dediğimiz şeyi uygularlar.

Bir yandan bilimsel buluşlardaki ilerlemenin açtığı olağanüstü perspektivler, daha önce benzeri görülmemiş bir kültürel gelişmenin olanakları, diğer yandan da yıkılan bir sınıfın hizmet ve yararının gerektirdiği yavaşlatma, engel ve kısıntılar arasında kalmak ne kadar da yıpratıcı!

Bilim ve kültürün insanlar ve ülke hizmetinde alabildiğine yayılması, herkesin ve özellikle emekçilerin öğrenmeye ve güzelliğe açılması; bu amaçlar, ancak işçi sınıfıyla aydınların birlikte ulaşabilecekleri, demokrasinin ve toplumsal değişimin daha genel perspektivlerinin en önemli unsurudur.

Belirleyici sorunun, gerçek el koyucu olanların iktidardan devrilip tecrit edilmeleri olduğunu görmemek, malî ve sanayi devleriyle uluslararası tekeller çağında kapitalizmin ne duruma geldiğini bilmemektedir.

Sözetdiğimiz güçlerin büyük kısmını birleştirmeyi yadsımak, bildiğimiz durumda herhangi bir değişikliğin yapılmasını yadsımaktır, çünkü bu kendini ona ulaşacak araçlardan yoksun bırakmaktır.

İşçiler adına her türlü soyutlamayı, emekçi sınıfının çıkarlarının terk edilmesini yaptığımız gibi yadsıyoruz.

Emekçiler böyle bir birliğe, amaç, yönetim ve örgütlenme bağımsızlıkları ile gelirler. Geldiği yerde bunları tekrar gündeme getirme umutları boşunadır.

İşte özellikle bu güce sahip oldukları için her iki taraf yönünden yararlı bir anlaşma uğrunda neyin gerektiğini anlayıp ona göre davranabilirler.

Toplumsal güçlerin birliği, örgütlü bir siyasi gücü kaçınılmaz olarak şart koşar.

Bu güç bize göre solun birliğidir.

Hiç bir sol parti tek başına bu güç olamaz ve bu görevi yerine getiremez. Ülkemizde gerçeklik budur. Yolu açmak ve halkçı güçlerin toparlanmasını kolaylaştırmak için, açık amaçlar, yani bir ortak program temelinde sağlamca bağlaşımları gerekir.

Sendikal merkezler böyle bir birliğe kayıtsız kalabilir ve hatta kendilerini bunun dışında tutabilir mi? Herkes bu konuda karar vermekte özgürdür. Bize gelince, görevimizin buna katılmak olduğunu düşünüyoruz.

Bunu alabildiğine özgür ve CGT'nin sorumlu kurullarının belirlediği kendi görüşümüzle yapacağız. Bu sendikal çalışmaların ciddiye alınmasının garantisidir. Bu aynı zamanda, çıkarlarına uygun bir yönelime emekçi kitlelerin desteğini sağlayan gerekli bir yardımdır.

Biz, her hakkı için istemde bulunan ve tüm sorumlulukları yadsıyanlardan değiliz. Yalnızca emekçiler konusunda verilen sözlerin tutulmasını daha çok gözetiyoruz.

Bu konularda CFDT'nin konumunu anlamak güç. Genel ilkeleri belirleyen bir «ortak tasarı»dan; ancak daha sonra da, herkesin kendi açısından kendine ait «tasarı»sı için ortaklarına karşı hiçbir görevi olmadan, ortak *kararlar* olmadan çalışmasından yana.

Her noktada siyasi bir partinin sorumluluklarını aynen istiyor, ama hiçbir yükümlülük altına da gitmek istemiyor.

Sonuç olarak da yalnızca bir seçim bağlaşıklığı olmayıp, uzun vadeli bir savaşım bağlaşıklığı olan sol güçlerin ittifakı düşüncesine karşı olduğunu açıklıyor.

Bununla birlikte, ülkemiz koşullarında bundan başka çıkar yol yok ve sendikalar bu konuda temel, değişik bir rol oynayabilirler. Bu «kiminle birlikte» sorusunun cevabıdır.

CFDT'li arkadaşlarımızın kendilerini çıkmaza sürükleyecek bir durumda kalacaklarını düşünmek çok güç.

Sol güçlerin bu siyasi ve sendikal birliğinde temel sorun, birliğin harcı olarak ortak programın içeriğidir... Bugünkü durumu 1936'daki Halk Cephesi'nin durumundan ayıran yalnızca kapitalizmin yoğunluk derecesi ve savaşıacak güçlerin sınırlandırılmasıyla birleşebilecek olanların alanlarının daraltılması sonuçlarına götüren devletin rolü değil, ama aynı zamanda hiçbir ilerici siyasetin, temele dokunmadan ne yazık ki hiçbir ciddi değişikliği gerçekleştiremeyeceği olgusudur.

Demokratik bir iktidarın koşullarının sağlanması, hâkim kapitalist güçlerden bu gücün kaynaklarının alınması... İşte toplumun gerçek değişikliğinin ve emekçiler için olduğu kadar, halk kitlelerinin tümü için de günümüzün büyük sorunlarının çözümünün, bir daha bu kadar çok yinelenmeyecek olan koşulları bunlardır.

Tek kelimeyle belirleyici olan, bu programın sınıfsal içeriğidir. Bu da aynı zamanda «ne yapmak için» sorusunun cevabıdır.

XI

TERCİH VE ARZU

Toplumun ilerici dönüşümü ve sosyalist bir Fransa için savaşımın ortaya koyduğu en önemli sorunlara bir göz gezdirildiğinde, belli bir sonuç kendini dayatıyor.

Bu değişiklik, kelimenin en güçlü anlamıyla *gereklidir* ve gündemdedir ve bundan böyle ülkemizdeki tüm toplumsal ve siyasi savaşımın zamanımızdaki gerçek ve güncel konusudur.

Evet, bir rejimin sonunu yaşıyoruz. Kapitalizm olanaklarını tüketiyor. Çağımızın getirdiği korkunç ekonomik, toplumsal, kültürel, siyasi ve moral sorunları çözecek ve insanlığın ileriye doğru yürüyüşünün gereksinimlerine cevap verecek durumda değil.

Kapitalizm, aynı kendinden önceki rejimler gibi sonsuz değildir. Halk, ayrıcalıklarına yapışmış ve çürüyen, geçmişini temsil eden bir sömürücüler sınıfıyla özdeşleşemez.

İnsan toplumu da, uzun tarihî gelişiminde yalnızca bir aşama olan kapitalist toplumla özdeşleşemez.

Emekçiler gerçekte'n belirleyici bir görevle karşı karşıyadırlar ve halk güçlerini temsil eden örgütler -ve bunlar arasında sendikalar- tarihî önemde bir sorumluluğu yüklenmek zorundadırlar.

Söz konusu olan toplumun değişimidir ve bunun ilk adımı da kaçınılmaz olarak, büyük sermayenin ekonomik ve siyasi iktidarını, bu değişime uygun ve bu nedenle de emekçiler ve halkın çoğunluğu tarafından desteklenen, demokratik bir halk iktidarıyla değiştirmektir.

Oysa, egemen sınıf iktidarı bırakmıyor ve savaşımsız bırakmayacak. Bu sınıfın yönetici çevreleri durumu anlıyor ve onu sürdürebilmek için her şeyi yapıyor. Gerekli güçlerin birleşmesini engellemek için, tüm sınıf işbirliği düşleriyle, kapitalizmin yumuşatılmış bir düzenlemesi olanağını yeni görünüşleriyle ortaya atıyorlar. Ama onlar aynı şekilde, eğer koşulları izin verirse ve bunun gerekli araçlarını sağlayabilirlerse, zoru ve en kötü kışkırtmaları gerçekleştirebilirler.

Bununla birlikte, bugün varolan güçleri demokratik yoldan, güçlü bir halk hareketiyle de yenmek olanaklıdır.

O zaman gerekli olan nedir? Birlik, bu açık. Ancak birlik, onun sınıf içeriğinden ayrılamaz. İşçi sınıfının siyasi ve sendikal güçlerinin bir bölümü uzun bir süre kapitalizmin yola konulabileceğine inandı ve sınıf işbirliğini uyguladı. Bunu, eski anıları canlandırmak için değil ama doğru olduğu ve önemini hâlâ sürdürdüğü için söylüyoruz. Bazıları bunda hâlâ direniyor, diğer bazıları ise yakalarını iyice sıyırmış değil.

Aşılması gereken temel engel buradadır.

Gerçek bir değişim için birlik, bir tercih ve bu tercihten hareketle de bir arzu gerektirir.

Bu tercih, ancak kapitalizmle, burjuvaziyle her alanda tüm

bağların kopuşu olabilir. Yalnızca sözcüklerde değil, eylemlerde de kopuş.

Sorunun özü bunun altında yatmaktadır. Bir sıçrayış yapmaya, yani kapitalist ayrıcalıklara karşı, onları iktidardan indirmek ve sosyalizm yolunda yeni bir toplum kurmak için savaşmayı cesaretle omuzlamaya karar vermek gerekir.

Bu, aynı zamanda bu işi gerçekleştirmek için mutlak gerekli araçları da elde etmeyi istemektir. Bu araçlar:

— Siyasi planda, gerçek bir demokratik halk iktidarının kurulması,

— Ekonomik planda, onların iyeliği bulunmadan toplumsal ilerlemeye yönelik etkin bir eylem uygulamanın olanağı olmayan sektörlerin ulusallaştırılmasıdır.

Bu aynı zamanda tekellere ve onların siyasetine karşı, ülke içinde olduğu gibi, uluslararası planda ve özellikle Ortak Pazar içinde kararlı bir savaşıma uygun bir davranışın gerçekleştirilmesi demektir.

Gerçekte gerekli birlik için olanak ve arzuyu yöneten bu temel sınıfsal tercihtir.

Bu, sonuna dek yapılmadan herşey birbirine karıştırılabilir, binlerce bahane uydurulabilir. Bu da yalnızca olacağın geciktirilmesinde örtü olarak kullanılabilir.

Aksine, ilgili tüm güçler bir kez bu yola girmeye gerçekten karar verdiler mi ekonomik yönetim mekanizmaları, demokratik yaşam biçimi, ekonomik ve toplumsal araçlar, sermayenin direncini kırmak veya maceracılığı yadsımak konusunda ortaya çıkan sorunların çözümü, o denli güç değildir.

Basit bir nedenden, o denli güç değil. Bu büyüklükte bir girişimi gerçekleştirme arzusuyla, birlikte çalıştığımızda, her iki tarafın çözmesi gereken sorunlar, belirli durumlardaki somut sorunlar olacaktır.

Olgular, gerçeklikler, ciddiye alınan, değer verilen şeylerdir. Hata yapıldığında, ölç alırlar. Dolayısıyla onları gözönünde tutup, bu koşullar içinde ortak belirlenen genel ilkeler ve

amaçlar çerçevesinde emekçilerin desteği ile birlikte gerekeni yapmak gerekir.

Bugün kapitalist dünyada, bu konuda bizim için büyük yararı olan bir deneyim evrimini sürdürüyor: Şili. Bir dizi nedenden ötürü genelinde oranın koşulları çok değişiktir. Basit benzetmeler veya uygulamalar söz konusu değildir, her ülke kendi yolunu kendi bulmalıdır.

Ancak bu deneyimde bizim sorunumuzla doğrudan ilgili ve ona açıklık getiren, en azından bir temel unsur var.

Bu ülkede sol güçler toplumun değişimi için birlikte savaşım vermeye karar verdiler. Ve buna karar verdikleri için açık ve belirgin anti-emperyalist, anti-tekelci ve toplumsal içerikli bir program temelinde birleştiler.

Savaşımı bu temel üzerinde sürdürüp kazandılar. Hükümette bu programı titizlikle uygulayıp ABD'nin ve ulusal gericiğin tüm girişimlerine karşı koydular, birlikte yanlış adımların eleştirisel incelemesini yapmaktan ve onları düzeltmekten kaçınmadan, özellikle orta sınıfların desteğini azaltacak maceracı eylemleri yadsıyarak, geniş halk kitlelerinin desteğini sağlamaya uğraştılar. Korkunç güçlülere karşın elde ettikleri sonuçlar cesaret vericidir.

Gelecekte savaşımaları ne gibi değişikliklere uğrarsa uğrarsın, Şili'nin sol güçleri, Güney Amerika kıtasında. Birleşik Devletler emperyalizminin korkunç ağırlığıyla yanyana, birbir-buçuk yıldan beri aydınlık bir deneyimi gerçekleştiriyorlar ve uluslararası desteği hak ediyorlar.

Şili'nin merkezî sendikal örgütünün temel dünya görüşü CGT'ninkinden değişik mi? Kendi özellikleri olmasına karşın, hayır. Şili Komünist Partisi temelde Fransız Komünist Partisinden ayrı mı? Hayır.

Ancak sol güçlerin tümü, demokratik kitle mücadelesi yoluyla anti-kapitalist savaşım tercihini yaptılar ve birlikte gerekli olanı sadakatle gerçekleştiriyorlar. Bu, sorunsuz, kolay-

lıkla ve tartışmasız mı oluyor? Mutlaka hayır. Ama bunu yapıyorlar. Bu durumlarını sürdürdükçe ve halkın desteğine sahip oldukça güçlü olacaklar ve ilerleyecekler.

Karar verdiler ve bu kararlarını uyguluyorlar: Tercih ve arzu. Ne büyük bir ders!*

Son çözümlemede sorunun gerçek temeli budur.

Biz kendi payımıza hazırız. Açık söylemek gerekirse temelde anlaşma olanağı var ve bu temel üzerinde tüm güçlüklerin üstesinden gelinebilir. Ancak artık «birlikteyiz, ıh değiliz» diye raksetmeyi de bırakmak gerekir.

Emekçilerin buna çok fazla gereksinimleri var, bunun gerçekleşmesi için çok şey yapabilirler, temel olanı yapabilirler. Bu amaç için, sonuca gidecek biçimde, gerçekten savaşım verenlerin arasına doğrudan girsinler ve onları etkin biçimde destekleyip güçlendirsinler, CGT'yi destekleyip güçlendirsinler, böylelikle birliğin gerçekleştirilmesini yakınlatacaklar.¹

* Kitap Şili'de Halk Cephesinin faşist cunta tarafından devrilmesinden önce yazılmış, böylece yazarın Şili konusunda vardığı sonuç, maalesef haklı çıkamamıştır. Ancak, yazarın genel olarak belirttiklerinin yanlışlığını değil, belki Şili'deki uygulamanın, sonradan öğretiyeye ters geliştiğini gösterir.

¹ Bu onbir bölüm yeniden gözden geçirilip, eksiksiz bir şekilde 26 Ocak-12 Nisan 1972 tarihleri arasında, İşçi Hayatı'nın 1430-1441. sayılarında yayımlanmıştır.

EK

*FRANSA'DA SOSYALİZMIN PESPEKTİVLERİ
UZERİNE DÜŞÜNCELER VE SENDİKALARIN
ROLÜ*

*(CGT'nin Yürütme Kurulu tarafından 31 Mart 1971
tarihinde onaylanmıştır.)*

I

TOPLUMUN KÖKLÜ BİR DONUŞUMUNUN GEREKLİLİĞİ OLGULARIN TEMELİNDE YATAR.

Emekçiler günlük yaşamlarında, sermayenin sürekli biçimde haklarını çiğnemesiyle, uğradıkları sömürünün sonuçlarıyla ve patronlarla devletin bunu ağırlaştırma yolundaki birçok girişimleriyle karşı karşıyadırlar.

Emekçiler yaşam düzeylerinin düşürülmesi için yapılan kesintisiz saldırılara karşı koymak, fiyat artışları karşısında ücretlerinin satın alma gücünü korumak ve bunu daha da yükseltmek için savaşımlar vermek zorundadırlar. Güncel çalışma ve yaşam koşullarının acil kıldığı, çalışma süresinin kısaltılması, emeklilik yaşının indirilmesi ve pansiyonların durumlarının düzeltilmesi gibi meslekî istemlerinin karşılanmasında dirençle karşılaşılıyorlar. İşsizliğe karşı ve iş güvenliği için savaşımlar vermek, sendikal özgürlüklerini savunmak ve genişletmek zorundalar.

Meslekî istemler için eylem, bitmeyen bir mücadeledir. Çeşitli biçimlerde ama sert ve genellikle, emekçilerin hoşnutsuzluğunu ve onların çıkarlarını koruma isteğiyle, bunu başarılı bir şekilde yapmalarını sağlayacak kadar geniş sendikal kitle savaşımlarını gerektirir.

CGT, bu onun görevi olduğu için, bu eylemin örgütlenmesine birinci derecede önem verir. Sendikal bölünmeye hiçbir zaman taraftar olmadığı için, emekçileri temsil eden örgütlerin, onlara daha büyük bir etkinlik sağlayabilecek biçimde eylem birliği yapmalarına çalışır ve sendikal birlik için militanca savaşımlar verir.

Bu kaçınılmaz savaşımları sürdürürken, emekçilerin büyük çoğunluğu, bir yandan da karşılaştıkları güçlüklerin nedenlerini, içinde yaşadığımız toplumun doğasını kendilerine sor-

maya ve daha iyi bir topluma varmanın yolunu aramaya başlamışlardır.

Emekçilerin karşılaştıkları güçlükler, gerçekte, patronlar düzeni ve hükümet tarafından uygulanan ekonomik ve toplumsal siyasetin ürünleridir. Bu siyasetin kendi de kapitalist rejimin gerekleri tarafından dayatılmaktadır.

Kapitalizm bir azınlığın üretim ve değişim araçları üzerindeki iyeliğine ve ücretli emeğin sömürülmesine dayandığı için, tek amacı da bu azınlığın gittikçe çoğalan çıkarlarını karşılamaktır.

İşte emekçilerin yakındıkları temel haksızlıkların, onları gerçekten üretim aletleri düzeyine indirgeyen bağımlılık durumlarının kaynağı buradadır. Patronlar yönetiminin ve toplumsal eşitsizliğin kaynağı buradadır.

Kapitalizm, çağdaş dünyanın gelişmesinden doğan büyük ekonomik ve toplumsal sorunlara çözüm bulamaz.

Çok küçük sayıda bir dev kapitalistler grubu eylem araçlarını, içinde egemen rol oynadıkları devletinkilerle birleştirerek ülkenin ekonomik ve siyasi yaşamında egemen oluyorlar.

Böylece ekonomiyi yalnızca kendi güçleri ve yararları açısından yönlendiriyorlar, bu da emekçilerin sömürülmesini ağırlaştırıp, ücret artışlarını yavaşlatarak, kollektif gereksinimlerin karşılanmasını hiçe sayıyor.

Kapitalizm, uluslararası çapta gerçek bir işbirliğinin gereklerine doyurucu çözümler getiremez. Ne iş güvenliğini ve emekçilerle gençliğin geleceğini, ne de çağımızın getirdiği türlü değişimlerin ortaya çıkardığı sorunlara insancıl ve dinamik çözümler sağlayabilir ve ne de çağdaş bir uygarlıkta kişisel ve kollektif açılımların gereklerine uygun bir yaşam çerçevesinde varolmanın koşullarını gerçekleştirebilir. Demokrasinin ve emekçilerin derinden duydukları ekonomik, toplumsal, siyasi yaşamın tüm sorumluluklarının gereklerine ise daha az cevap verebilir.

Toplumsal köklü bir dönüşümünün gerekliliği olguların temelinde yatar.

«Yeni toplum» belgelerinin amacı, gerçek sorunlardan

sıyrılmanın yanında, emekçileri savaşımdan alıkoymak ve onları sınıf işbirliği açmazına sürükleme girişimini de gizlemektir. Ama bunu yaparken yönetici sınıflar, köklü dönüşümlere karşı duyulan derin arzuyu da doğruluyorlar.

Somutta, günümüz koşullarında, her gerçek değişiklik kapitalist tekellerin egemenliğine saldırmayı ve demokratik dönüşümleri dayatmayı şart koşar.

CGT'nin 37. Ulusal Kongresi, yerini, açıkça bu gereğe cevap veren ekonomik ve siyasi bir demokrasinin kurulması yanında belirledi.

Böyle bir amacın gerçekleştirilmesi yolunun da, solun tüm güçlerinin ortak bir program temelinde toparlanmalarından ve tekellerin kurbanı olan tüm çalışan katmanların birliğinden geçtiğini de özellikle belirtti.

Kongre aynı zamanda CGT'nin sosyalizm yönündeki temel tercihini de belirledi.

Gerçekten de sömürüye ve toplumsal haksızlığa son verilecek ve günümüz sorunlarını emekçilerle halk yararına çözümlenebilecek yeri toplum sosyalizmdir. Ülkemiz için onun içeriğini ve ulaşmanın araçlarıyla yollarını belirlemek, hakkımız olduğu kadar gereklidir de.

CGT kendini bu amaç için savaşan güçlerin arasında saymaktadır.

Tüzüğü 1. maddesinin dediği gibi, CGT ekonomik, maddi, manevî ve profesyonel çıkarları savunmak için verilecek savaşımın bilincindeki ücretlileri bağrında toplar.

Kendine, kapitalist sömürünün, özellikle üretim ve değişim araçlarının toplumsallaştırılması yoluyla kaldırılmasını amaç edinmiştir. Bu konuda çıkış noktasını ve bu kurtuluş amacını benimseyen kurucularının arzusuna sadıktır.

Sosyalizmin içeriğini ve Fransa'da ona ulaşmanın araç ve

yollarını belirlemek bir tek örgütün hatta yalnızca sendikaların görevi değildir. Bu, ilgili siyasi ve sendikal kuruluşların tümünün ortak yapısı olmalıdır.

Bu konuda temel sorumluluklar da sosyalizmi amaç edinmiş siyasi partilere düşer.

Değişik dünya görüşündeki emekçilerin geniş kitle örgütü olarak CGT, bu partilerin yerine geçme niyetinde değildir ve görev olarak da, sosyalizm konusunda ortaya çıkan tüm sorunları çözümlemeyi üstlenmemiştir.

Ancak sendikal örgütlerin uzmanlık alanına giren sorunlardan hareketle, bu örgütler, sosyalizm için savaşım veren güçlerin tümünü ilgilendiren kuruluş yapısına önemli katkılarını getirebilirler.

Elinizdeki «Düşünceler» hem CGT örgütleri için bir çalışma aracı, tüm emekçiler için bir tartışma temeli, hem de ortak görüşlere varabilmek için sendikal merkezler arasındaki gerekli tartışmaya bir katkıdır.

II

SOSYALİZM

1 — Sosyalizm, ezilenlerin yüzyıllık arzusunu gerçekleştirir. İnsanın insan tarafından sömürülmesinin yok edildiği, kimsenin başkasının çalışmasından zenginleşemediği bir ekonomik ve toplumsal sistem olarak sosyalizmin amacı demek ki, emekçilerin ve halkın giderek büyüyen maddi ve düşünsel gereksinimlerini karşılamak, insanın tüm siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel baskılardan kurtulmasını sağlayacak koşulları yaratmak ve yetenekleriyle kişiliğinin sonuna kadar gelişmesine yardım etmektir.

2 — Sosyalizmin başlıca koşulları şunlardır:

Büyük üretim ve değişim araçlarının kapitalist iyelikten toplumsal ve kollektif iyeliğe geçirilmesi. Buna bağlı olarak:

İşçi sınıfının ve sosyalizmin kurulmasıyla ilgilenen ve bağlaşıklıklarıyla ona ulaşma aracını elde eden emekçi taba-

kaların çıkarlarını savunan bir siyasi iktidarın, yani sonuç olarak ülke yaşamının tüm alanlarında halk için ve halk tarafından en geniş demokrasiyi sağlayan bir iktidarın kurulması.

3 — Üretim ve değişim araçlarının kolektif iyeliği değişik biçimler alabilir.

Ulusal çap ve önemde temel üretim ve değişim araçlarının iyeliği ulusa ait olacaktır.

Diğerleri için kolektif iyelik bölgesel, belediyesel veya kooperatif gibi biçimlere bürünebilir.

Bu yapı içinde küçük ve orta köylülüğün, küçük tüccarlar ve zanaatkârların olduğu gibi serbest meslek sahiplerinin de sorunları ve tüm bir evre süresince küçük ve orta özel işletmelerin varolmalarının getirdiği sorunlar, insanî ve ulus için olduğu kadar ulusal ekonomiye ve ülke yaşamına yapacakları katkıyla ilgilenen katmanlar ve tüm nüfus için yararlı çözümler bulunabilecektir.

İyeliğin toplumsallaştırılması üretim ve değişim araçlarını kapsar. Çalışma ve tutumluluğun ürünü olan küçük özel iyelik tanınmış bir haktır.

4 — Ekonominin ve işletmelerin demokratik yönetimi sosyalist demokrasinin temel bir unsurunu oluşturur.

Sosyalist ekonomi, üretici güçlerin, nüfusun kişisel ve kolektif gereksinimlerini karşılamak amacıyla, üretici güçlerin uyumlu gelişmesini sağlayan plânlı bir ekonomidir.

Plânlama, ekonomik ve toplumsal olguların bilimsel verilerine dayanan ve uluslararası yardımlaşmanın gereklerini göz önünde tutan çağdaş bir ekonomiye gerekli bütünsel yönetimini sağlar. Plân ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişimin temel araçlarını ve bunların gerçekleşme yollarını belirler. Demokratik niteliği emekçilerin ve onların örgütlerinin her düzeyde kararlara ve tüm ulusun temsilcilerinin, tam yetkili katkılarıyla saptanan plânın uygulanmasına ve denetimine geniş şekilde katılmalarıyla sağlanır.

İşletme çapından ulusal çaptakilere dek her düzeyde emekçilere ve onların seçilmiş temsilcileriyle sendikalara bil-

gilenme, görüşlerini değerlendirme ve haklarıyla sorumluluklarını uygulama olanağı veren uygun organlar varolmalıdır.

5 — Ulusal demokratik plânlama, işletmelerin yönetiminde en yüksek derecede özerkliği -plânın dile getirdiği genel çıkar ve gereksinimler ile, çağdaş bir ekonominin gereklerini gözönünde tutarak- ve işletmelerin inisiyatifini, araştırıcı ve yaratıcı düşüncelerini uyaran ekonomik işleyişleri hayata geçirmeyi beraberinde getirir.

Abartmalı merkezîleştirmeler ve bürokratik yanılgılar, işletmelerin sorumluluğunun ve onlarla plânlama ve ekonominin sorumlu organları arasında sürekli yardımlaşmaların sağlanmasıyla engellenebilir.

İşletme yönetimlerinin demokratik niteliği, emekçilerin, işletmenin her değişik düzeyinde yönetime geniş şekilde katılmalarına olanak veren yollarla sağlanır. Örneğin, onların seçilmiş temsilcilerinin yönetici kurumlara katılmaları, emekçilerin ve sendikaların yönlendirmeleri hakkında bilgilenme, tartışma ve karar alma ve yönetimiyle, alınmasına katıldıkları kararların uygulanmasındaki denetimleri gibi konularda genişletilmiş hakları.

6 — Kendi başına egemen bir toplumun ekonomik sistemi olarak sosyalizm, emekçilere ve onların sendikal örgütlerine, ülke yaşamının, ekonominin yönetiminin, toplumsal siyasetin yönlendirilmesinin ve çalışmanın meyvalarının toplanılmasının tüm alanlarında en geniş hakları sağlayacaktır. Profesyonel yaşamın akışı, çalışma ve yaşam koşulları, toplumsal koruma konusundaki kişisel ve kollektif haklar belirlenip garanti edilecek. Sendikalarla birlikte kurulan sosyal sigortaların denetimi emekçilerde olacak.

7 — Sosyalizm, demokrasinin yüksek bir düzeyini temsil eder. Sosyalist demokrasi, burjuva demokrasisi altında sınırlı, geçici ve hattâ biçimsel ve yapay bir nitelik taşıyan hak ve özgürlüklere, gerçek bir içerik kazandırıp, onları duyulur derecede genişletecektir.

Sosyalizmin amacı; yurtdaşların toplum yaşamına, onun örgütlenişine, değişik düzeylerdeki kararların alınışına, yasal

işlerin yönetim ve denetimine en etkin biçimde katılmalarıdır. Onların her birinin gelişerek toplumun tam sorumlu üyeleri haline gelmelerini, halk inisiyatifinin gelişmesini hedefler.

Emekçilerin ve onların çocuklarının geniş bir şekilde bilgiye, kültüre ve her alanda sorumluluklara açılmalarını sağlar. Sosyalist demokrasi, kişisel ve kollektif özgürlükleri, sosyalist yasallığa saygı çerçevesinde siyasî ve toplumsal hakları sonuna kadar garanti eder.

Sosyalizm, ülkemizde siyasî ve toplumsal savaşımın deneyim ve geleneklerine ve demokrasinin kazanımlarına dayanarak ve bunları genişleterek siyasî kuruluşlara, kamu yönetimine en geniş demokratik niteliğini, genel oya ve seçilmiş meclislere, emekçilerin haklarının ve güçlerinin genişletilmesinde tam etkinliğini kazandıracaktır.

8 — Sosyalist demokraside sendikaların rolü, sorumlulukları ve yoğunluğu birinci önemde bir unsur olacaktır.

Fransa'da sosyalizmin kuruluşu, katılmak isteyen tüm demokratik örgütlerin -yani sendikaların da- ortak eseri olacaktır. Bunu elbette ortak yapılan bir program temelinde, bir bağlaşıklık çerçevesinde yapacaklardır.

CGT sendikaların bu ortak yapıtta güncel özelliklerinden ve özellikle tarihten, ülkemizdeki sendikal hareketin geleneklerinden koşullar dolayısıyla yer alacaklarını düşünmektedir.

Kitle örgütleri olarak, devlet ve partiler karşısında bağımsızlıklarını sürdüreceklerdir. CGT sosyalist bir Fransa'da rolünü, tamamen egemen olarak, en geniş sendikal özgürlük temelinde yerine getireceğine inanır.

Sendikal örgüt olarak görevleri, siyasi partilerinkiyle karıştırılmamalıdır, onlar, yönetmeye eğilimlidir.

Temel görevleri, emekçilerin çıkarlarının savunulması olarak kalırken, sendikalar, ekonominin gelişmesini, emekçilerin ekonomik ve kültürel yaşam düzeylerinin yükseltilebilmesi için en iyi biçimde kullanılmasını ister ve onların kişisel ve kollektif haklarına saygı gösterilmesini gözetir, giderek daha tam ve ileri bir hukuki düzenin gelişmesine katkıda bulunup, uygulanması için çalışır. Ücretlilerin tümüyle ve sosyalizmle

en fazla ilgili sınıfsal örgüt olarak sendikalar, yeni toplumun kurulmasına ve zaferine bir sorumluluk duygusuyla katılır ve temel yönelimlerin kararlaştırılmasına katkısını gerekli gördüğü ve tüm haklarının garanti altına alındığı ekonomik ve toplumsal organların yönetimine üyelerinin demokratik olarak belirlenen görüş açısıyla etkin olarak katılacaktır.

Emekçilerin çıkarlarının savunulması, karar alma, kuruluş ve denetim görevlerini yerine getirebilmek için sendikalar, ayrıcalıklara, geniş özgürlüklere ve bunları gerçekleştirecek araçlara sahip olmalıdır. Sendikal haklar, grev hakkı ve diğer sendikal eylemin tüm diğer hakları garanti edilecektir.

Bunların işlevlerinin sendikalar tarafından yerine getirilmesi, ülkemizde sosyalist demokrasisinin etkinliğinin garantisi, yanlış ve yanılgıların öngörülmesinin ve düzeltilmesinin, toplumsal ilerlemeyi geliştirmek ve ona emekçilerin en geniş katkı ve desteğini sağlamak için sosyalizmin ortaya çıkardığı olanaklara tüm etkinliklerini kazandırmanın bir aracıdır.

CGT Fransa'da, sosyalizmin, onun uluslararası deneyinin öğretisinden yararlanarak kurulmasının, ülkemizin özgül koşullarından ve tarihinden doğan özelliklere cevap vereceğini düşünmektedir.

III

EKONOMİK VE SİYASİ DEMOKRASI ACIL BİR HEDEF

1 — Sosyalizm, devrimci bir değişimi, toplumun ekonomik ve toplumsal temellerinde köklü bir dönüşümü dile getirir. O, bir dizi demokratik kazanımın basit bir sonucu değildir.

Sosyalizm, ancak halkın çoğunluğunun, yani işçi sınıfının ve onun bağlaştığı olabilecek ve olmak zorunda olan toplumsal katmanların arzuları sonunda gerçekleşebilir.

Büyük burjuvazinin azgın direncini kırabilmek için yoğun bir sınıf savaşımı gereklidir.

İşte, bu çoğunluğun arzusunun ve sosyalizme geçilmesine olanak verecek toplumsal ve siyasi güç ilişkisinin koşullarını yaratmak gerekir.

Bu koşullar günümüzde bulunmamakta. Varolan; nüfusun çoğunluğunu, emekçilerin ve diğer çalışan katmanların kapitalist tekellerin ve onların hükümetlerinin siyasetlerinin kurbanları olması ve bu egemenliğe karşı savaşıma ilgi duymaları olgusudur. Ülkeye yeni bir yol açmayı, emekçilerin ve halk kitlelerinin çıkarlarını savunmayı ve kapitalist tekellerin ülke ekonomisi ve yaşamı üzerindeki egemenliklerine son vermeyi sağlayan demokratik değişikliklerin dayatılmasına ilgi duyuyorlar.

Bu güçlerin toparlanması, bu değişikliklerin dayatılması toplumun sosyalist dönüşümüne yol açacak özgül koşulların yaratılmasını sağlayan güncel gereklerdir.

İşte CGT kongreleri tarafından övülen ve onun 37. Ulusal Kongresi'nde (1969 Kasım'ı) belirlenen ekonomik ve siyasi demokrasi perspektivi bu gereğe ve bu amaca cevap verir.

2 — CGT çağımızın değişikliklerinden doğan büyük sorunların hiçbirinin tekellerin yönetimi altında toplumsal ilerleme doğrultusunda çözümlenemeyeceği olgusundan hareketle, bu durumun sonuçlarını sırtlarında taşıyan başlıca toplumsal tabakalar -buna sosyalizm düşüncesine kazanılmamış olanlar da dahildir- kapitalist tekellerin egemenliğine son verip, yerine gerçek bir ekonomik ve siyasi demokrasi rejimini koymak için birleşebilirler ve birleşmeliler diye düşünüyor.

3 — Böyle bir değişiklik :

Ekonominin tümünü uyumlu bir gelişme içinde ilerici amaçlar için harekete geçirecek dolayısıyla da onların malî ve sınaî ayrıcalıklarını ellerinden almaya yeterli ekonomik eylem araçlarının devlete verilmesini,

Halka dayanan ve işçi sınıfının demokratik kurumlar çer-

çevesinde etkisini gerçekleştirebileceği bir siyasi iktidar kurulmasını gerektirir.

4 — Ekonomik alanda, ulusa ekonomik gelişmeyi ve toplumsal siyaseti yönetme olanaklarını vermek için alınacak temel önlemler, temel üretim araçlarıyla ekonomik gelişmeyi belirleyici araçlarının tekellerin elinden alınmasıdır.

İşte bunun için CGT, kredi ve finansman sektörünün tümünün ve sanayinin kilit sektörlerinin ulusallaştırılmasından ve günümüzdeki ulusal sektörün yeniden tüm haklarına kavuşmasından yanadır.

5 — Ulusallaştırılmış işletmelerin demokratik yönetimi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

İşte bunun için CGT'nin 37. kongresi böyle bir yönetimin biçimlerini belirleyen ve özünde aşağıdaki düşünceleri kapsayan bir öneriler bütünü onayladı.

— Ulusallaştırılmış işletmelerin plân çerçevesinde, yönetimin parasal teknik, ticarî ve toplumsal her alanda geniş inisiyatifini sağlayan yeterli yönetim özerkliği,

— Yönetim kurulunun tam sorumluluğu,

— Merkezî iktidarın temsilcilerini, emekçiler tarafından seçilen sendika temsilcilerini ve işletmeden faydalanan bazı katmanların temsilcilerini kapsayan bu yönetim kurulunun demokratik bileşimi,

— Emekçilerin işletmenin her düzeyinde geniş bilgilendirme ve denetim hakları,

Üstelik bu yalnızca ulusallaştırılmış işletmeler için değil özel işletmeler için de böyle...

— İşyeri komitesinin ve benzeri organların haklarının genişletilmesiyle sendikal özgürlüklerin yaygınlaştırılması, ekonomide demokratikleşmenin önemli unsurlarıdır.

6 — Temel ekonomik eylem araçlarının ele geçirilmesinden sonra ekonomik plânlama olanaklıdır.

Emekçiler ve onların sendikal örgütleri, plânın hazırlan-

masına ve denetimine ulusal çapta ve her düzeyde gerçekten katılabilmelidirler.

Bu iktidarın eylemi için gerekli demokratik kuruluşlar temelinde ve emekçilerin meslekî istemlerini karşılayacak, yaşam düzeylerini yükseltecek ve toplumsal donatımı geliştirecek bir toplumsal ilerleme siyasetini uygulayacak ilerici bir gelişime doğru yönlendirmenin koşulları varolacaktır.

7 — Ekonomide böyle demokratik bir sistem, aynı şekilde demokratik olan bu görevi gerçekleştirmeye ve halk kitlelerine, en başta da işçi sınıfına dayanarak ekonomik ayrıcalıklara cesaretle saldırmaya kararlı bir siyasi iktidarı da şart koşar.

Bu iktidarın eylemi için gerekli demokratik kuruluşlar çemberi, kişisel iktidarı kuran tüm düzenlemelerin kaldırılmasını şart koşar. Bu iktidarın eylemi, temel görüşlere karşı saygıyı ve bunların, genel oyla belirlenen güçlerin dengelemesiyle garanti edilmesini beraberinde getirir.

8 — Bu kadar temel değişikliklere ulaşabilmek için tutucuları tecrit edebilecek önemli güçlerin birliğinin sağlanması ve onları yenebilmek için de yoğun bir savaşım kaçınılmazdır. Bu birlik, işçi sınıfıyla emeği ile geçinen ve tekellerin siyasetinin sonuçlarını omuzlarında taşıyan, çalışan köylüler, kafa emekçileri ve kent orta sınıfları gibi tüm tabakaların bağlaşıklığını şart koşar.

Bu birliğin siyasî plânda dile getirilişi, sol siyasi partilerin ortak bir toplumsal ilerleme, ekonomik ve siyasi demokrasi, bağımsızlık ve barış programı temelinde bağlaşıklıdır.

CGT, sendikaların böyle bir birlikte bağımsızlıklarına saygı çerçevesinde kendi amaçları ve kendi özellikleriyle oynayacak rolleri olduğunu düşünüyor. Konfederasyon kendi açısından bunun gerçekleşmesine yardım etmeye ve katılmaya hazırdır.

Halkın ve özellikle emekçilerin desteğine dayanan böyle bir ekonomik ve siyasi demokrasi, hatırı sayılır bir ilerici yapıt gerçekleştirebilir.

SORUN YAYINLARI

Mesleki istemler için eylem, bitmeyen bir mücadeledir. Çeşitli biçimlerde ama sert ve genellikle, emekçilerin hoşnutsuzluğunu ve onların çıkarlarını koruma istegi ile, bunu başarılı bir şekilde yapmalarını sağlayacak kadar geniş sendikal kitle savaşlarını gerektirir.

Asıl amacın, sosyalizmin kurulması, olduğuna inanan sosyalistler, eylemin örgütlenmesine birinci derecede önem verir. sendikal bölünmeye hiçbir zaman taraftar olmaz, bunun için de, emekçileri temsil eden örgütlerin, onlara daha büyük etkinlik sağlayabilecek biçimde eylem birliği yapmalarına çalışır ve sendikal birlik için militanca savaşım verir.

Emekçilerin durumunu savunmak ve daha iyileştirmek, somürye ve emperyalizmin bütünleşmesi girişimlerine karşı durmak için, sürekli görevleri olan ve her durum ve koşulda sürdürdükleri mesleki istemler eylemi, bu değişiklikleri kendiliğinden doğuramaz, konusu bu değildir. Buna karşın, bu eylem, işçi sınıfının bilinçlenmesine ve durumunun güçlendirilmesine katkıda bulunur.

Toplumu değiştirmek ne demektir? Bu nasıl gerçekleştirilir? «Özyönetim» yalnızca bir belgiden başka birşey midir? Ekonominin demokratik yönetimi ne demektir? Başka bir rejimde, sendikaların, partilerle, devletle ilişkisi nasıl olmalıdır? Sosyalist ülkelerin deneyiminin değeri nedir? Kısası, sendikaların asıl işlevleri ve sosyalizmle olan ilişkileri.

Sosyalizmin gerçekleştirilmesinin koşullarını yaratmak, sendikalar arasındaki bazı ayrılıkları incelemek ve çözüme kavuşturmak konusunda, milyonlarca emekçinin ve gencin düşüncelerine açıklık getirmek için yazılan bu kitap; ülkemiz koşullarında, bize özgü, sendikal gelişmelere, bağımsızlık, demokrasi, barış, toplumsal ilerleme ve sosyalizm yolundaki savaşıma, ilerici güçlerin güç ve eylem birliğine, Fransa deneyiminin ışığında, katkıda bulunacaktır.

